

Socialutskottets betänkande 2023/24:SoU13

Stöd till personer med funktionsnedsättning

Sammanfattning

Utskottet föreslår två tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkanden om insatsen ledsagning och om uppräknning av assistansersättning.

- Regeringen bör se över förutsättningarna dels för avgiftsfri ledsagning för personer med synnedsättning, dels för att reglera insatsen ledsagning i en särskild lag (s. 41).
- Regeringen bör dels årligen redovisa hur schablonbeloppet har räknats fram, dels göra en översyn av modellen för uppräknning av assistansersättningen (s. 41).

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden främst med hänvisning till pågående arbete. Motionsyrkandena handlar bl.a. om rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning, tolktjänst och bilstöd.

I betänkandet finns 18 reservationer (S, SD, M, V, C, KD, MP, L) och ett särskilt yttrande (MP). I två reservationer (M, KD, L) föreslås att riksdagen inte ska göra något tillkännagivande till regeringen.

Behandlade förslag

Cirka 90 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	7
Utskottets överväganden	8
Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning	8
Utskottets ställningstagande	16
Stöd till personer med funktionsnedsättning	18
Utskottets ställningstagande	40
Habilitering, hjälpmedel och tolktjänst	42
Utskottets ställningstagande	47
Bilstöd m.m.	49
Utskottets ställningstagande	52
Motioner som bereds förenklad	52
Utskottets ställningstagande	52
Reservationer	53
1. Det systematiska arbetet med funktionshinderspolitiken, punkt 1 (S)	53
2. Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktions- nedsättning, punkt 2 (SD)	53
3. Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktions- nedsättning, punkt 2 (C)	54
4. Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktions- nedsättning, punkt 2 (MP)	54
5. Huvudmannaskapsutredningen, punkt 3 (S, C, MP)	55
6. Rätten till personlig assistans, punkt 4 (C)	56
7. Rätten till personlig assistans, punkt 4 (MP)	56
8. Omprövning av personlig assistans, punkt 5 (SD)	57
9. Insatsen ledsagning, punkt 6 (M, KD, L)	57
10. Uppräkning av assistansersättning, punkt 7 (M, KD, L)	58
11. Daglig verksamhet, punkt 8 (V)	59
12. Tillsyn m.m., punkt 9 (MP)	59
13. Habilitering och hjälpmedel, punkt 12 (C)	60
14. En ny hjälpmedelsutredning, punkt 13 (S)	60
15. Tolktjänstutredningen, punkt 14 (S, V, C, MP)	61
16. Fritidsintyg, punkt 15 (MP)	61
17. Bilstöd, punkt 16 (SD)	62
18. Stöd för att köpa specialutformad cykel, punkt 17 (MP)	62
Särskilt yttrande	63
Uppräkning av assistansersättning, punkt 7 (MP)	63
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	64
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	64
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	74

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

1. Det systematiska arbetet med funktionshinderspolitiken

Riksdagen avslår motion

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 117.

Reservation 1 (S)

2. Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:922 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1–5,

2023/24:2071 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2 och

2023/24:2649 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (MP)

Stöd till personer med funktionsnedsättning

3. Huvudmannaskapsutredningen

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1882 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 4 och

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 119.

Reservation 5 (S, C, MP)

4. Rätten till personlig assistans

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1032 av Åsa Karlsson och Helén Pettersson (båda S),

2023/24:1882 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 7.2,

2023/24:2452 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 16 och

2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 48.

Reservation 6 (C)

Reservation 7 (MP)

5. Omprövning av personlig assistans

Riksdagen avslår motion

2023/24:2651 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6.

Reservation 8 (SD)

6. **Insatsen ledsagning**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om insatsen ledsagning och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:919 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 3 och 4 samt
2023/24:2652 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 8 och 9.

Reservation 9 (M, KD, L)

7. **Uppräkning av assistansersättning**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om uppräkning av assistansersättning och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 120,
2023/24:2650 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 1 och
2023/24:2651 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2 och
bifaller delvis motion

2023/24:1882 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 6.

Reservation 10 (M, KD, L)

8. **Daglig verksamhet**

Riksdagen avslår motion

2023/24:76 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15.

Reservation 11 (V)

9. **Tillsyn m.m.**

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1882 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 8 och
2023/24:2572 av Mirja Räihä m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 12 (MP)

10. **Nationellt kompetenscentrum för frågor om intellektuell funktionsnedsättning och autism**

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:314 av Malin Danielsson (L),
2023/24:2365 av Jim Svensk Larm m.fl. (S) och
2023/24:2572 av Mirja Räihä m.fl. (S) yrkande 1.

11. **Språkutbildning för arbete inom bl.a. LSS**

Riksdagen avslår motion

2023/24:2248 av Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Habilitering, hjälpmedel och tolktjänst

12. **Habilitering och hjälpmedel**

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:670 av Alexandra Völker (S),
2023/24:1820 av Anne-Li Sjölund (C),
2023/24:1916 av Magnus Manhammar (S),
2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 47 i denna del och
2023/24:2493 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 22.

Reservation 13 (C)

13. En ny hjälpmedelsutredning

Riksdagen avslår motion

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 125.

Reservation 14 (S)

14. Tolktjänstutredningen

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:76 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17,

2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 49 och

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 123.

Reservation 15 (S, V, C, MP)

15. Fritidsintyg

Riksdagen avslår motion

2023/24:210 av Ulrika Westerlund och Annika Hirvonen (båda MP).

Reservation 16 (MP)

Bilstöd m.m.

16. Bilstöd

Riksdagen avslår motion

2023/24:2652 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 6 och 7.

Reservation 17 (SD)

17. Stöd för att köpa specialutformad cykel

Riksdagen avslår motion

2023/24:691 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2.

Reservation 18 (MP)

Motioner som bereds förenklat

18. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 30 maj 2024

På socialutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Johan Hultberg (M), Yasmine Bladelius (S), Carita Boulwén (SD), Jesper Skalberg Karlsson (M), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S), Malin Höglund (M), Karin Rågsjö (V), Mona Olin (SD), Ulrika Westerlund (MP), Leonid Yurkovskiy (SD), Dzenan Cisiija (S), Dan Hovskär (KD), Martina Johansson (C) och Gulan Avci (L).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 90 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24. Motionsyrkandena handlar bl.a. om rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning, tolktjänst och bilstöd. Av dessa behandlas ca 40 motionsyrkanden i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. De motionsyrkanden som bereds förenklat finns i bilaga 2.

Tre motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2023/24 om det schabloniserade föräldraavdraget behandlas i utskottets betänkande 2023/24:SoU26.

Utskottets överväganden

Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om det systematiska arbetet med funktionshinderspolitiken samt om rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning.

Jämför reservation 1 (S), 2 (SD), 3 (C) och 4 (MP).

Motionerna

Det systematiska arbetet med funktionshinderspolitiken

I kommittémotion 2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 117 föreslås ett tillkännagivande om att utveckla det systematiska arbetet med funktionshinderspolitiken.

Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

I kommittémotion 2023/24:2071 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga att ta fram en förteckning över vilken samhällsviktig information som ska vara tillgänglig för så stor del av befolkningen som möjligt. Det måste enligt motionärerna ställas krav på myndigheter och andra stora aktörer att säkerställa tillgängligheten av sitt material och sin information. I kommittémotion 2023/24:2649 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2 föreslås ett likalydande tillkännagivande.

I kommittémotion 2023/24:922 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att införa en nationell plan mot funkofobi. Med funkofobi menas fördomar mot personer med funktionsnedsättning. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att Myndigheten för delaktighet (MFD) bör ges i uppdrag att arbeta med frågan om funkofobi. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om en statlig översyn av särlösningar och särskilda verksamheter för personer med funktionsnedsättning. I yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om vikten av att föräldrar till barn med funktionsnedsättning i ett tidigt skede får rättvisande och mångfasetterad information från flera instanser i samhället. Enligt motionärerna kan information om vad barnets funktionsnedsättning innebär och vilka möjligheter som finns ur en samhällelig kontext ge föräldrarna bättre förutsättningar att tillvarata sina barns möjligheter. I yrkande 5 föreslås ett

tillkännagivande om att regeringen bör driva på för införandet av en internationell dag mot funkofobi.

Gällande rätt

Diskrimineringslagen

Enligt 1 kap. 5 § diskrimineringslagen (2008:567) definieras funktionsnedsättning som varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå. Enligt 1 kap. 4 § 3 avses med bristande tillgänglighet att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse.

Förordningen om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken

Enligt 1 § förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken ska myndigheter under regeringen utforma och bedriva sin verksamhet med beaktande av de funktionshinderspolitiska målen. Myndigheterna ska verka för att personer med funktionsnedsättning får full delaktighet i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkor.

Myndigheterna ska särskilt verka för att deras lokaler, verksamhet och information är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. I detta arbete ska konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning vara vägledande. Myndigheterna ska i arbetet med att göra myndigheternas lokaler, verksamhet och information mer tillgängliga för personer med funktionsnedsättning göra inventeringar och utarbeta handlingsplaner. Denna skyldighet gäller dock inte om det är uppenbart att det inte behövs med hänsyn till verksamhetens art (2 §).

Myndigheterna ska, när det finns anledning till det, samråda MFD om hur insatser enligt denna förordning ska utformas (3 §).

Förordningen med instruktion för Myndigheten för delaktighet

Av 1 § förordningen (2014:134) med instruktion för Myndigheten för delaktighet följer att myndigheten har till uppgift att främja respekten för och medvetenheten om rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt att

ur ett rättighets-, mångfalds-, jämställdhets- och medborgarperspektiv verka för full delaktighet i samhällslivet för personer med funktionsnedsättning i alla åldrar och för jämlikhet i levnadsvillkor.

MFD ska enligt 3 § bidra till kunskapsutveckling i frågor som rör delaktighet, tillgänglighet, universell utformning, välfärdsteknologi, miljö, levnadsvillkor och rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Myndigheten ska arbeta tvärsektorielt och sprida kunskap, ansvara för utbildnings- och informationsinsatser, förmedla erfarenheter och goda exempel, initiera utvecklingsarbete, initiera och följa forskning samt främja innovationer i nationella och internationella sammanhang.

Enligt 4 § ska myndigheten

1. främja ett systematiskt och effektivt genomförande av funktionshinderspolitiken på alla nivåer i samhället
2. följa upp, utvärdera och analysera insatser från statliga myndigheter, kommuner, regioner och andra aktörer i förhållande till de nationella funktionshinderspolitiska målen
3. inneha samlad kunskap om arbetet för ökad tillgänglighet och dess resultat samt om utveckling av och skillnader i levnadsvillkoren för personer med olika funktionsnedsättningar, oavsett ålder och kön, bl.a. genom att genomföra kartläggningar, uppföljningar, utvärderingar och analyser, däribland samhällsekonomiska analyser
4. föreslå lämpliga åtgärder för en effektiv styrning och samordning av det funktionshinderspolitiska arbetet
5. ta fram metoder, riktlinjer och vägledningar till stöd för arbetet med tillgänglighet och delaktighet
6. utveckla kunskap om hur samspelet mellan generella välfärdsteknologilösningar och personligt utformade hjälpmedel fungerar för den enskilde
7. följa och vid behov medverka i strategiskt viktig nationell och internationell standardisering inom välfärdsteknologi och tillgänglighet samt verka för att tillgänglighet och universell utformning inkluderas i relevanta standarder
8. upphandla ledarhundar samt varor och tilläggstjänster som myndigheten bedömer behövs i ledarhundsverksamhet
9. bevaka och analysera den internationella utvecklingen och Europeiska unionens insatser inom myndighetens verksamhetsområde och bidra till att Sverige uppfyller sina åtaganden inom ramen för skyddet av mänskliga rättigheter samt vid behov rapportera vilka konsekvenser utvecklingen och insatserna kan få för personer med funktionsnedsättning.

Lagen om Institutet för mänskliga rättigheter

Enligt 1 § lagen (2021:642) om Institutet för mänskliga rättigheter ska institutet främja säkerställandet av de mänskliga rättigheterna i Sverige med utgångspunkt i

1. regeringsformen, tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen
2. den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna
3. Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna
4. andra för Sverige folkrättsligt bindande förpliktelser inom området mänskliga rättigheter.

Institutet ska fullgöra de uppgifter som en oberoende nationell mekanism har enligt artikel 33.2 i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Bakgrund

Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken

Funktionshinderspolitiken omfattar det mål för och den inriktning av funktionshinderspolitiken som anges i propositionen Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken (prop. 2016/17:188, bet. 2017/18:SoU5, rskr. 2017/18:86).

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Genomförandet av funktionshinderspolitiken ska inriktas mot följande områden:

- principen om universell utformning
- befintliga brister i tillgängligheten
- individuella stöd och lösningar för individens självständighet
- förebyggande och motverkande av diskriminering.

Pågående arbete

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

År 2008 ratificerade Sverige FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess fakultativa protokoll. Det fakultativa protokollet innebär att den enskilde har möjlighet att klaga till FN:s kommitté för konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning om den enskilde anser att hans eller hennes rättigheter är kränkta. Konventionen skapar inte i sig några nya rättigheter utan tydliggör mänskliga rättigheter i relation till personer med funktionsnedsättning. Dess syfte är att säkerställa att personer med funktionsnedsättning kan åtnjuta sina mänskliga rättigheter.

Av konventionen följer att varje konventionsstat inom två år efter ikraftträdandet ska lämna en fullständig rapport till FN:s kommitté för konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning om de åtgärder som den vidtagit för att verkställa sina skyldigheter enligt konventionen. Sverige lämnade sin första rapport 2011. Varje rapport granskas av kommittén, och Sveriges rapport togs upp för granskning (en s.k. dialog) 2014. Efter genomförd dialog beslutade kommittén om sina sammanfattande slutsatser till Sverige (United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities, CRPD/C/SWE/CO/1). Kommittén lämnade i oktober 2018 en lista med frågor inför Sveriges sammanslagna andra och tredje rapport. Sveriges svar på frågorna redovisades i en rapport under november 2019.

Den 11–12 mars 2024 hölls en dialog mellan FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter och Sveriges regering. Syftet med dialogen var att granska den kombinerade andra och tredje rapporten från Sverige till kommittén som hade lämnats i november 2019. Sveriges delegation bestod av totalt 18 personer från olika departement samt generaldirektören för MFD. Kommittén ställde ett antal frågor till delegationen som har besvarats. Kommittén kommer att återkomma med en rapport som innehåller observationer och rekommendationer till Sverige.

Som en del i förberedelserna gav regeringen i december 2023 MFD i uppdrag att ta fram ett uppdaterat underlag till den rapport som Sverige lämnat 2019. Underlaget redovisades i januari 2024 i Komplettering till Sveriges sammanslagna andra och tredje rapport till FN (2024:6).

Regeringen beviljade även organisationen Funktionsrätt Sverige medel för att göra en uppföljning av rapporten Respekt för rättigheter? Rapport om hur Sverige lever upp till konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2019. Uppföljningen presenterades i Andra alternativrapporten om genomförandet av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning i Sverige – Gemensam rapport från civilsamhället som samordnats av Funktionsrätt Sverige till det 30:e mötet i övervakningskommittén för konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, mars 2024.

Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken

Regeringen beslutade i december 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över styrningen inom funktionshinderspolitiken (dir. 2017:133). I maj 2019 överlämnade Styretredningen för funktionshinderspolitiken sitt slutbetänkande Styrkraft i funktionshinderspolitiken (SOU 2019:23) till regeringen.

Med anledning av förslagen i betänkandet beslutade regeringen i september 2021 om en strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031 (S2019/02213, S2021/06595). Strategin innebär att funktionshinderspolitiken ska följas upp av ett antal angivna myndigheter och att MFD ska ge dessa myndigheter stöd i uppföljningsarbetet. Syftet med

strategin är att följa upp funktionshinderspolitiken utifrån det nationella målet. Myndigheterna verkar inom följande prioriterade samhällsområden:

- Arbete och försörjning
- Utbildning och livslångt lärande
- Transport
- Byggd miljö och samhällsplanering
- Digitalisering
- Offentlig upphandling
- Hälsa, folkhälsa och social välfärd
- Kultur och fritid
- Demokratisk delaktighet
- Rättsväsen
- Konsumentpolitik
- Krisberedskap.

Berörda myndigheter ska följa upp funktionshinderspolitiken 2021–2031 utifrån det nationella målet för funktionshinderspolitiken. Resultatet av uppföljningen ska årligen redovisas till Regeringskansliet i respektive myndighets årsredovisning. MFD ska ge stöd och vägledning till myndigheterna dels vid deras uppföljning, dels vid deras genomförande av det nationella målet.

Myndigheternas rapportering ska bl.a. ligga till grund för regeringens redovisning i budgetpropositionen av utvecklingen mot det nationella målet för funktionshinderspolitiken. Regeringen bedömer även att resultaten av en förstärkt uppföljning ska ge underlag för en ny nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken som bör kunna beslutas vid strategiperiodens mitt, dvs. 2026.

Genom ett separat beslut har regeringen gett MFD i uppdrag att ge de berörda myndigheterna stöd och vägledning i uppföljningen av det nationella målet för funktionshinderspolitiken och i hur politikens genomförande ska redovisas (S2021/06596). I uppdraget ingår att MFD årligen ska lämna en samlad rapport till Regeringskansliet baserad på myndigheternas årsredovisningar.

Uppföljning av funktionshinderspolitiken – Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken 2022

MFD har regeringens uppdrag att följa upp utvecklingen inom funktionshinderspolitiken. Rapporterna som myndigheten publicerar varje år visar hur villkoren och delaktigheten utvecklas för personer med funktionsnedsättning och hur offentliga aktörer arbetar för att uppnå funktionshinderspolitikens mål.

I mars 2023 publicerades rapporten, Uppföljning av funktionshinderspolitiken – Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinders politiken 2022 (2023:21). MFD kan i uppföljningen bl.a. konstatera att arbetet har tagit många viktiga steg framåt. Samtidigt återstår en rad grundläggande

utmaningar. Framför allt visar uppföljningen att flera aktörer har svårt att applicera det funktionshinderspolitiska målet på sitt kärnuppdrag och behöver förbättra sin förmåga att följa utvecklingen för målgruppen inom sitt område.

MFD:s regleringsbrev för 2024

Av MFD:s regleringsbrev för 2024 framgår bl.a. att myndigheten tillsammans med länsstyrelserna, utifrån identifierade gemensamma prioriteringar, ska stödja regioner och kommuner i deras genomförande av funktionshinderspolitiken i enlighet med målet för funktionshinderspolitiken och inriktningen för genomförandet av densamma (S2023/03257). Vid genomförandet ska myndigheten ta till vara den erfarenhet och kunskap som finns hos Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). MFD ska lämna en samlad redovisning av uppdraget i samband med rapporteringen av strategin för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken 2021–2031 (S2021/06596). MFD ska senast den 1 april 2025 lämna en redovisning av arbetet till Regeringskansliet.

Genomförande av tillgänglighetsdirektivet

I april 2023 ställde sig utskottet bakom regeringens förslag till en ny lag om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet (prop. 2022/23:42, bet. 2022/23:SoU10). Lagen genomför ett EU-direktiv om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster.

Lagen innebär att vissa produkter och tjänster ska uppfylla vissa krav på tillgänglighet. De produkter som omfattas är datormaskinvarusystem med generella användningsområden, terminalutrustning med interaktiv datorkapacitet som används vid elektronisk kommunikation eller för åtkomst till audiovisuella medietjänster, läsplattor och självbetjäningsautomater. De tjänster som omfattas är tjänster som tillhandahålls konsumenterna och avser elektroniska kommunikationstjänster, e-handelstjänster, banktjänster, e-böcker, tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster samt vissa passagerartransporttjänster. Lagen syftar till att undanröja hinder på den inre marknaden genom att öka tillgängligheten till produkter och tjänster, framför allt för personer med funktionsnedsättning. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 28 juni 2025.

I maj 2023 biföll riksdagen utskottets förslag till beslut (rskr. 2022/23:181).

Diskrimineringsombudsmannen

Sedan den 1 januari 2015 ingår bristande tillgänglighet som en form av diskriminering i diskrimineringslagen (2008:567). Bristande tillgänglighet kan vara diskriminering när en verksamhet inte vidtar skäliga åtgärder för att en person med funktionsnedsättning ska kunna få tillgång till eller delta i verksamheten. Vad som är skäligt bedöms bl.a. utifrån andra lagar för tillgänglighet och hur den enskilda situationen ser ut. Lagen syftar till att bidra

till att öka tillgängligheten i samhället så att människor med funktionsnedsättning kan delta på likvärdiga villkor (do.se).

Funktionsnedsättning är en av de diskrimineringsgrunder som förekommer oftast i anmälningar till Diskrimineringsombudsmannen (DO) och utgör 30 procent av det totala antalet anmälningar. Av rapporten Förekomst av diskriminering 2023 – Årlig rapport från DO framgår bl.a. att barn och unga med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, framför allt inom samhällsområdet utbildning men även inom andra samhällsområden, diskrimineras för sin funktionsnedsättning.

Av DO:s regleringsbrev för 2024 framgår att myndigheten ska vidta åtgärder för att göra den verksamhet myndigheten ansvarar för känd samt tillgänglig och anpassad för barn (A2023/01755, A2023/01717 [delvis]). Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 28 februari 2025.

Myndigheten för tillgängliga medier

Myndigheten för tillgängliga medier har i uppdrag att vara ett nationellt kunskapscentrum för tillgängliga medier och arbeta för att alla ska ha tillgång till litteratur och samhällsinformation utifrån vars och ens förutsättningar, oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning (mtm.se).

Svar på interpellation

Den 16 april 2024 besvarade statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M) en interpellation om Institutet för mänskliga rättigheter (ip. 2023/24:653). Statsrådet anförde bl.a. följande i sitt svar (prot. 2023/24:99):

Per-Arne Håkansson har frågat jämställdhets- och biträdande arbetsmarknadsministern om hon avser att inom sitt ansvarsområde ta några initiativ för att en nationell strategi ska tas fram för att stärka arbetet med rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Per-Arne Håkansson har också frågat jämställdhets- och biträdande arbetsmarknadsministern om hon bedömer att Institutet för mänskliga rättigheters existens är säkerställd ur ett långsiktigt perspektiv och om hon avser att vidta några åtgärder.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Regeringens funktionshinderspolitik tar sin utgångspunkt i Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter, bland annat FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, och är en del i arbetet för ett mer jämlikt samhälle där människors olika bakgrund eller förutsättningar inte ska avgöra möjligheten till delaktighet i samhället.

För uppföljning av det nationella målet för funktionshinderspolitiken finns en strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken som gäller under perioden 2021–2031. Strategin innebär att uppföljningen av funktionshinderspolitiken ska genomföras av 29 myndigheter och att Myndigheten för delaktighet ska ge dessa myndigheter stöd.

Strategin gör det också möjligt att följa utvecklingen och att bedöma om vidtagna åtgärder bidrar till genomförandet av FN-konventionen om

rättigheter för personer med funktionsnedsättning. På så sätt kan utveckling och framsteg följas samtidigt som brister identifieras.

Regeringens ambition under mandatperioden är att med resultatet av uppföljningen som grund bereda en särskild handlingsplan för funktionshinderspolitiken som kan beslutas 2026. Detta är ett viktigt framtidsarbete som involverar hela regeringen.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

Motionsyrkanden om rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning behandlades senast i betänkande 2022/23:SoU21 Stöd till personer med funktionsnedsättning. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2022/23:119).

Tillkännagivande om ett samlat helhetsgrepp om funktionshinderspolitiken

Utskottet föreslog i betänkande 2017/18:SoU5 Nytt mål för funktionshinderspolitiken ett tillkännagivande till regeringen om att den bör ta ett samlat helhetsgrepp om funktionshinderspolitiken (s. 16–17, 1 res. S, V, MP). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2017/18:86).

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9) anförde regeringen bl.a. följande om tillkännagivandet (s. 111):

Regeringen beslutade den 23 september 2021 en strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031 (S2019/02213, S2021/06595). Strategin omfattar hela funktionshinderspolitiken, såväl generella insatser som individuella stöd. Detta innebär att förutsättningarna för att ta ett helhetsgrepp om funktionshinderspolitiken har förbättrats. Genom att resultatet av uppföljningen fr.o.m. 2022 omfattar ett helt verksamhetsår har därmed strategin för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken 2021–2031 genomförts fullt ut. Regeringen anser att tillkännagivandet därmed är tillgodosett och slutbehandlat.

Utskottet hade inget att invända mot detta vid behandlingen av tillkännagivandet i betänkande 2023/24:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (s. 24 och 51).

I regeringens skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 upprepas att tillkännagivandet är slutbehandlat (s. 179–180).

Utskottets ställningstagande

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med

funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

För uppföljning av det nationella målet för funktionshinderspolitiken finns en strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken som gäller under perioden 2021–2031. Strategin gör det möjligt att följa utvecklingen och att bedöma om vidtagna åtgärder bidrar till genomförandet av FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Utskottet noterar att regeringens ambition är att med resultatet av uppföljningen som grund bereda en särskild handlingsplan för funktionshinderspolitiken som kan beslutas 2026 (ip. 2023/24:653, prot. 2023/24:99). Utskottet anser inte att riksdagen behöver ta något initiativ med anledning av motion 2023/24:2617 (S) yrkande 117. Motionsyrkandet bör avslås.

Det är positivt att uppföljningen av funktionshinderspolitiken enligt den ovan nämnda strategin ska genomföras av ett stort antal myndigheter. Genom MFD:s årliga rapporter ges en bild av hur villkoren och delaktigheten utvecklas för personer med funktionsnedsättning och hur offentliga aktörer arbetar för att uppnå funktionshinderspolitikens mål.

Utskottet noterar att funktionsnedsättning är en av de diskrimineringsgrunder som förekommer oftast i anmälningar till DO. Det gäller bl.a. barn och unga med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Utskottet noterar i detta sammanhang att DO har fått i uppdrag att vidta åtgärder för att göra den verksamhet myndigheten ansvarar för känd samt tillgänglig och anpassad för barn (A2023/01755, A2023/01717 [delvis]). Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 28 februari 2025.

Vidare kan utskottet konstatera att lagen (2023:254) om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet träder i kraft i juni 2025. Lagen syftar till att undanröja hinder på den inre marknaden genom att öka tillgängligheten till produkter och tjänster, framför allt för personer med funktionsnedsättning.

Utskottet har förståelse för det som framförs i motionerna 2023/24:922 (MP) yrkandena 1–5, 2023/24:2071 (SD) yrkande 2 och 2023/24:2649 (SD) yrkande 2 om bl.a. åtgärder mot funkofobi och om att öka tillgängligheten för samhällsviktig information, men är inte berett att föreslå att riksdagen tar några initiativ. Motionsyrkandena bör avslås.

Stöd till personer med funktionsnedsättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om insatsen ledsagning samt om uppräknning av assistansersättning och tillkännager detta för regeringen. Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. Huvudmannaskapsutredningen, rätten till personlig assistans och omprövning av personlig assistans.

Jämför reservation 5 (S, C, MP), 6 (C), 7 (MP), 8 (SD), 9 (M, KD, L), 10 (M, KD, L), 11 (V) och 12 (MP) samt det särskilda yttrandet (MP).

Motionerna

Huvudmannaskapsutredningen

I kommittémotion 2023/24:2617 av Fredrik Lunch Sammeli m.fl. (S) yrkande 119 föreslås ett tillkännagivande om att genomföra Huvudmannaskapsutredningens förslag.

I kommittémotion 2023/24:1882 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att gå vidare med förslagen från Huvudmannaskapsutredningen om att flytta över ansvaret för all personlig assistans till staten.

Rätten till personlig assistans

I kommittémotion 2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 48 föreslås ett tillkännagivande om en översyn av kravet om ”särskilda skäl” för personlig assistans när den assistansberättigade vistas i skola eller daglig verksamhet. Motionärerna anser att den som har rätt till personlig assistans också måste få förutsättningar för att delta på lika villkor i skola och daglig verksamhet. Kravet om ”särskilda skäl” bör därför ses över.

I kommittémotion 2023/24:1882 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 7 i denna del föreslås ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör vidta åtgärder mot de nyligen uppkomna försämringarna i tillgången till personlig assistans, bl.a. vilka som bedöms komma i fråga för personlig assistans.

I kommittémotion 2023/24:2452 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 16 föreslås ett tillkännagivande om att flyktingar och andra som flyttar till Sverige ska ha samma rätt till personlig assistans som andra.

I motion 2023/24:1032 av Åsa Karlsson och Helén Pettersson (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att det bör utredas om det är möjligt att även barn med betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning efter en hjärnskada som har orsakats av yttre våld eller kroppslig sjukdom ska innefattas i personkrets 2.

Omprövning av assistansersättning

I kommittémotion 2023/24:2651 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att se över förutsättningarna att ändra begreppet ”väsentligt ändrade förhållanden” till ”väsentligt ändrade behov”. På så sätt anser motionärerna att det tydliggörs att det är behovet som ska vara det väsentliga – inte det faktum att ett förhållande har ändrats. I yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga ett generellt omprövningsstopp som inkluderar även de som har kommunalt beslutad assistans.

Insatsen ledsagning

I kommittémotion 2023/24:2652 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att se över förutsättningarna för avgiftsfri ledsagning för personer med synnedsättning.

Även i motion 2023/24:919 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att rätten till avgiftsfri ledsagning för personer med synnedsättning bör säkerställas.

I kommittémotion 2023/24:2652 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att se över förutsättningarna för att reglera insatsen ledsagning i en särskild lag.

Även i motion 2023/24:919 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att förutsättningarna för att reglera insatsen ledsagning i en särskild lag bör utredas.

Uppräkning av assistansersättning

I kommittémotion 2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 120 föreslås ett tillkännagivande om en översyn av modellen för uppräkning av assistansersättningen.

I kommittémotion 2023/24:2650 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör se över möjligheten till en långsiktigt hållbar finansieringsmodell för assistansersättningen.

I kommittémotion 2023/24:2651 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen årligen bör redovisa hur det föreslagna schablonbeloppet för assistansersättning framräknats.

I kommittémotion 2023/24:1882 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att höja assistansersättningen med 5 procent och se över uppräkningsmodellen.

Daglig verksamhet

I partimotion 2023/24:76 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att identifiera andelen personer med insatsen daglig verksamhet som kan vara

aktuella för en anställning med lönebidrag, kartlägga vilka hinder som finns för kommunerna att årligen pröva möjligheten till arbete eller praktikplats samt ta fram stödmaterial som vägledning för kommunerna vid inhämtandet av nödvändigt statistiskt underlag.

Tillsyn m.m.

I kommittémotion 2023/24:1882 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att tillsätta en LSS-inspektion. En sådan inspektion skulle enligt motionärerna kunna utreda anmälningar från privatpersoner, förhindra felaktigt användande av tvångs- och begränsningsåtgärder i LSS-verksamheter, utöva tillsyn över kommunernas tillämpning av LSS, stötta enskilda som inte får sina rättigheter enligt LSS tillgodosedda, minska antalet ej verkställda beslut enligt LSS och ge ökad rättssäkerhet för enskilda.

I motion 2023/24:2572 av Mirja Räihä m.fl. (S) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheterna till ett nytt stöd för riktade resurser till kommunerna för LSS-boenden och utvecklingsarbete inom området samt förbättrad kontroll av den flora av stöd som förekommer.

Nationellt kompetenscentrum för frågor om intellektuell funktionsnedsättning och autism

I motion 2023/24:2365 av Jim Svensk Larm m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att införa ett nationellt kompetenscentrum för frågor om intellektuell funktionsnedsättning och autism.

I motion 2023/24:2572 av Mirja Räihä m.fl. (S) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att inrätta ett nationellt kompetenscentrum om intellektuell funktionsnedsättning och autism inom LSS i enlighet med det förslag som lagts fram av Socialstyrelsen.

I motion 2023/24:314 av Malin Danielsson (L) föreslås ett tillkännagivande om ett nationellt kunskapscentrum för personer med intellektuell funktionsnedsättning och autism.

Språkutbildning för arbete inom bl.a. LSS

I motion 2023/24:2248 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) föreslås ett tillkännagivande om att överväga möjligheterna till en språkutbildning för arbete inom LSS och färdtjänst.

Gällande rätt

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

Personkretsen i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, framgår av 1 § och utgörs av följande tre grupper:

1. personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd

2. personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder orsakad av yttre våld eller kroppslig sjukdom
3. personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och orsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Insatserna för särskilt stöd och särskild service m.m.

Enligt 9 § LSS kan följande tio insatser beviljas:

1. rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionshinder
2. biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken (SFB)
3. ledsagarservice
4. biträde av kontaktperson
5. avlösarservice i hemmet
6. korttidsvistelse utanför det egna hemmet
7. korttidstillsyn för skolungdomar över tolv år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov
8. boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet
9. bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna
10. daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig.

Regionerna ansvarar för insatser enligt punkt 1 och kommunerna för insatser enligt punkterna 2–10, allt under förutsättning att något annat inte avtalats (2 §). Enligt 5 § ska verksamhet enligt LSS främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som anges i 1 §. Målet ska vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra.

När åtgärder rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas (6 a §).

Av 7 § framgår att personer som anges i 1 § har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1–9, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Personer som anges i 1 § 1 och 2 har, under samma förutsättningar, även rätt till insatser enligt 9 § 10. Den enskilde ska genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna ska vara varaktiga och samordnade. De ska anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv.

I 9 a § första stycket LSS anges att det med personlig assistans enligt 9 § 2 avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med ett eller flera grundläggande behov. Med grundläggande behov avses

1. andning
2. personlig hygien
3. måltider
4. av- och påklädning
5. kommunikation med andra
6. stöd som den enskilde behöver på grund av en psykisk funktionsnedsättning för att förebygga att han eller hon fysiskt skadar sig själv, någon annan eller egendom
7. stöd som den enskilde behöver löpande under större delen av dygnet på grund av ett medicinskt tillstånd som innebär att det finns fara för den enskildes liv eller att det annars finns en överhängande och allvarlig risk för hans eller hennes fysiska hälsa.

Om den enskilde på grund av en psykisk funktionsnedsättning behöver kvalificerade aktiverings- och motiveringsinsatser för att han eller hon själv ska klara att tillgodose ett grundläggande behov som avses i första stycket 2–5 ska sådana insatser beaktas som en del av hjälpen med det grundläggande behovet.

Hjälp med behov enligt första stycket 1, 6 och 7 ska anses som hjälp med grundläggande behov, oavsett hjälpens karaktär. Detta gäller även hjälp med måltider i form av sondmatning och hjälp i form av kvalificerade aktiverings- och motiveringsinsatser.

Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats enligt 9 § 2 för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt. Om behovet avser hjälp med ett grundläggande behov som avses i första stycket 1 eller 7, omfattar rätten till insats alla åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälpen ska kunna ges. Om behovet avser hjälp med måltider i form av sondmatning, omfattar rätten till insats alla åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med sådana måltider. Personlig assistans för andra personliga behov avser även

1. tid under den enskildes dygnsvila när en assistent behöver vara tillgänglig i väntan på att den enskilde behöver hjälp utan att det är fråga om tillsyn (väntetid)
2. tid under den enskildes dygnsvila när en assistent i stället behöver finnas till förfogande på annan plats i väntan på att den enskilde behöver hjälp (beredskap)
3. tid när en assistent behöver vara närvarande i samband med en aktivitet utanför den enskildes hem på grund av att ett hjälpbehov kan förväntas uppstå.

Av 9 b § framgår att insatser enligt 9 § 2 avser tid efter det att den insatsberättigade har fyllt 66 år endast om insatsen har beviljats innan han eller hon har fyllt 66 år eller om ansökan om en sådan insats inkommer till kommunen senast dagen före 66-årsdagen och därefter blir beviljad. Insatser enligt 9 § 2 får dock inte utökas efter det att den insatsberättigade har fyllt 66 år.

Tillstånds- och anmälningsplikt

Av 23 § LSS följer att en enskild person inte utan tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg (Ivo) yrkesmässigt får bedriva verksamhet som avses i 9 § 2–10. Tillstånd att bedriva verksamhet som avses i första stycket får ges endast till den som genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten. I fråga om en juridisk person ska prövningen sammantaget avse

1. den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten
2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter
3. bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag
4. personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten.

Vidare krävs att den enskilda personen i övrigt bedöms lämplig. I fråga om en juridisk person krävs att samtliga som anges i andra stycket 1–4 bedöms lämpliga. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.

Kommuner och regioner som ska bedriva verksamhet som avses i första stycket ska anmäla denna verksamhet till Ivo innan verksamheten påbörjas.

Den som har beviljats ekonomiskt stöd för personlig assistans enligt 9 § 2 eller assistansersättning enligt 51 kap. SFB, och som har anställt någon för sådan personlig assistans, ska göra en anmälan till Ivo innan assistenten påbörjar sitt arbete.

Anmälan om och avhjälpande av missförhållanden m.m.

Av 24 a § följer att var och en som fullgör uppgifter enligt denna lag ska medverka till att den verksamhet som bedrivs och de insatser som genomförs är av god kvalitet.

Enligt 24 b § ska den som fullgör uppgifter i verksamhet enligt lagstiftning om stöd och service till vissa funktionshindrade genast rapportera om han eller hon uppmärksammar eller får kännedom om ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande som rör den som får eller som kan komma ifråga för insatser enligt sådan lagstiftning.

Rapporteringsskyldigheten fullgörs

1. i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet till den som bedriver verksamheten
2. i övrigt till berörda nämnder som avses i 22 §.

Tillsyn m.m.

Av 25 § LSS framgår att Ivo utövar tillsyn över all verksamhet som bedrivs enligt LSS. Tillsynen innebär granskning av att verksamheten uppfyller krav och mål enligt lagar och andra föreskrifter samt beslut som har fattats med stöd av sådana föreskrifter (26 §).

Ivo ska inom ramen för sin tillsyn

1. lämna råd och ge vägledning
1. kontrollera att brister och missförhållanden avhjälps
2. förmedla kunskap och erfarenheter som erhålls genom tillsynen
3. informera och ge råd till allmänheten (26 a §).

*Socialförsäkringsbalken***5 kap. Bosättningsbaserade förmåner**

Av 5 kap. 2 § SFB följer att en person vid tillämpning av bestämmelserna i denna balk, om inget annat särskilt anges, ska anses vara bosatt i Sverige om han eller hon har sin egentliga hemvist här i landet.

Av 5 kap. 3 § följer att den som kommer till Sverige och kan antas komma att vistas här under längre tid än ett år ska anses vara bosatt här i landet. Detta gäller dock inte om synnerliga skäl talar mot det. En utlänning som enligt 4 § andra stycket folkbokföringslagen (1991:481) inte ska folkbokföras ska inte heller anses vara bosatt här. En person som är bosatt i Sverige och som lämnar landet ska fortfarande anses vara bosatt här i landet om utlandsvistelsen kan antas vara längst ett år.

Till den som enligt utlänningslagen (2005:716) behöver ha uppehållstillstånd i Sverige får bosättningsbaserade förmåner lämnas tidigast fr.o.m. den dag då ett sådant tillstånd börjar gälla men inte för längre tid tillbaka än tre månader före det att tillståndet beviljades. Om det finns synnerliga skäl, får förmåner lämnas även om uppehållstillstånd inte har beviljats (5 kap. 12 § första stycket).

51 kap. Assistansersättning

Assistansersättningen regleras i 51 kap. SFB. En försäkrad som omfattas av 1 § LSS kan för sin dagliga livsföring få assistansersättning för kostnader för sådan personlig assistans som avses i 9 a § samma lag (51 kap. 2 § första stycket SFB). För rätt till assistansersättning krävs att den försäkrade behöver personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för sådana grundläggande behov som avses i 9 a § LSS (51 kap. 3 § SFB).

Enligt 51 kap. 4 § SFB lämnas assistansersättning endast under förutsättning att den används för köp av personlig assistans eller för kostnader för personliga assistenter, och enligt 51 kap. 5 § SFB lämnas assistansersättning inte för sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Assistansersättning lämnas med ett särskilt angett belopp per timme. Det eller de belopp som assistansersättning lämnas med ska för varje år bestämmas

som schablonbelopp som beräknas med ledning av de uppskattade kostnaderna för att få assistans (51 kap. 11 § SFB).

Enligt 51 kap. 12 § ska rätten till assistansersättning omprövas i den utsträckning som denna rätt har minskat i omfattning på grund av väsentligt ändrade förhållanden som är hänförliga till den försäkrade. En ändring av assistansersättning vid väsentligt ändrade förhållanden ska gälla fr.o.m. den månad när anledningen till ändringen uppkom (51 kap. 13 §).

Det följer av 51 kap. 22 § SFB att för den som beviljats assistansersättning ska den kommun som enligt LSS har ansvar för insatser åt den försäkrade ersätta kostnaderna för de första 20 assistanstimmarna per vecka.

106 kap. Förmåner vid verkställighet i anstalt eller vård på institution m.m.

Av 106 kap. 24 § SFB följer att assistansersättning inte lämnas för tid när personen med funktionsnedsättning

1. vårdas på en institution som tillhör staten, en kommun eller en region
2. vårdas på en institution som drivs med bidrag från staten, en kommun eller en region
3. bor i en gruppbostad
4. vistas i eller deltar i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS.

Av 106 kap. 25 § följer att assistansersättning, om det finns särskilda skäl, kan lämnas även under tid när personen med funktionsnedsättning vårdas på sjukhus under en kortare tid eller deltar i verksamhet enligt 24 § 4.

Av 106 kap. 25 a § följer att bestämmelserna i 24 § 4 och 25 § inte gäller när personen med funktionsnedsättning deltar i barnomsorg eller skola och behöver hjälp med

1. andning
2. åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp med andning ska kunna ges
3. måltider i form av sondmatning
4. åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med sådana måltider.

Förordningen om assistansersättning

Schablonbeloppet fastställs i 5 § förordningen (1993:1091) om assistansersättning. Där anges att schablonbeloppet för assistansersättning enligt 51 kap. 11 § första stycket SFB ska räknas upp med 2,5 procent och avrundas därefter till närmaste tiotal öre. Om det uppräknade beloppet slutar på 5 öre, avrundas det till närmaste högre tiotal öre. Schablonbeloppet ska för 2024 vara 332 kronor och 60 öre i timmen.

Lagen om egenvård

Lagen (2022:1250) om egenvård innehåller bestämmelser om hälso- och sjukvårdsåtgärder som utförs i form av egenvård. Med egenvård avses i denna lag en hälso- och sjukvårdsåtgärd som behandlande hälso- och sjukvårdspersonal har bedömt att en patient kan utföra själv eller med hjälp av någon annan.

Socialtjänstlagen

Av 5 kap. 7 § socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, följer att socialnämnden ska verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Socialnämnden ska medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och får bo på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd. Kommunen ska inrätta bostäder med särskild service för dem som till följd av sådana svårigheter som avses i första stycket behöver ett sådant boende.

Socialnämnden ska göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen för människor med fysiska och psykiska funktionshinder samt i sin uppsökande verksamhet upplysa om socialtjänstens verksamhet på dessa områden. Kommunen ska planera sina insatser för människor med fysiska och psykiska funktionshinder. I planeringen ska kommunen samverka med regionen samt andra samhällsorgan och organisationer (5 kap. 8 §).

Vidare ska kommunen ingå en överenskommelse med regionen om ett samarbete om personer med psykisk funktionsnedsättning. Om det är möjligt bör organisationer som företräder dessa personer eller deras närstående få möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i överenskommelsen (5 kap. 8 a §).

Socialtjänsten ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stöder en närstående som har funktionshinder (5 kap. 10 §).

Enligt 7 kap. 1 § 2 får ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ inte utan tillstånd av Ivo yrkesmässigt bedriva verksamhet i form av boenden som motsvarar dem som avses i 5 kap. 5 § andra och tredje styckena eller 5 kap. 7 § tredje stycket. En kommun och region som driver sådan verksamhet ska anmäla denna verksamhet till Ivo innan verksamheten påbörjas.

Pågående arbete

Tidöavtalet

Tidöavtalet mellan Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna innehåller bl.a. direktiv för ett samarbetsprojekt om hälso- och sjukvården. Av avtalet framgår följande när det gäller personlig assistans (s. 10):

Utifrån de utredningsförslag som väntas presenteras i mars 2023 över åtgärder för ett statligt helhetsansvar för personlig assistans inom ramen för LSS ska därefter åtgärder övervägas med målsättningen om ett statligt ansvar.

Huvudmannaskapsutredningen

I september 2021 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur insatsen personlig assistans enligt LSS och assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken ska organiseras i ett statligt huvudmannaskap (S 2021:05, dir. 2021:76).

Den 1 mars 2023 presenterade utredningen betänkandet Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans – Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet (SOU 2023:9). Utredningen föreslår bl.a. att

- staten genom Försäkringskassan ska ha ett samlat huvudmannaskap för beslut om och finansiering av insatsen personlig assistans
- kommunerna ska fortsätta att utföra personlig assistans om den enskilde begär det
- timschablonen höjs med 4,35 kronor i 2022 års nivå för att kompensera arbetsgivarna för sjuklönekostnaderna för personliga assistenter och att den ordning som gäller enligt 6 § andra stycket förordningen (1993:1091) om assistansersättning ska fortsätta att gälla vid ett statligt huvudmannaskap
- nuvarande kvalifikation för rätt till personlig assistans enligt LSS behålls i ett statligt huvudmannaskap
- kommunerna inte längre ska vara skyldiga att medfinansiera de första 20 timmarna per vecka av assistansersättningen
- arbetet med god kvalitet ska kompletteras med regler för att säkerställa den enskildes självbestämmande
- kommunerna ska kunna anmäla till Ivo om de får indikationer på att personlig assistans inte utförs med god kvalitet
- det statliga huvudmannaskapet ska träda i kraft den 1 januari 2026 och att de kommunala besluten om personlig assistans från detta datum ska föras över löpande till Försäkringskassan
- kommunerna ska kunna få ersättning för de kostnader för personlig assistans som de har haft efter ikraftträdandet fram till att Försäkringskassan tar över besluten
- det införs en sekretessbrytande bestämmelse i form av en uppgiftsskyldighet för kommunerna att i samband med överföringen lämna över de uppgifter som är nödvändiga för att Försäkringskassan ska kunna fullgöra sitt uppdrag inom ramen för assistansersättningen
- kommunerna ska fortsätta att ansvara för ett fåtal beslut som avviker från reglerna i socialförsäkringsbalken
- anslaget för kommunalekonomisk utjämning minskas med 10 323 miljoner kronor i 2021 års kostnads- och volymnivå till följd av huvudmannaskapsförändringen.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

LSS-utredningen

Regeringen beslutade i maj 2016 om ett kommittédirektiv för en översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen (dir. 2016:40). Den s.k. LSS-utredningen överlämnade i januari 2019 sitt betänkande Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen (SOU 2018:88). Utredningen föreslår att en ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning ska ersätta nuvarande LSS.

Utredningen föreslår även tre nya LSS-insatser:

- personlig service och boendestöd (för den som inte bor i gruppbostad eller servicebostad men har behov av stöd i vardagen)
- personligt stöd till barn (för barn under 16 år)
- förebyggande pedagogiskt stöd (för personer som behöver stöd som kräver ingående kunskaper).

Utredningen föreslår bl.a. också att

- staten ska ha hela ansvaret för insatsen personlig assistans
- personlig assistans ska ersättas med andra insatser för barn under 16 år
- ledsagarservice ska bli en del av insatsen personlig service och boendestöd
- samma tre grupper som ingår i LSS s.k. personkrets ska finnas kvar.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Ny socialtjänstlag

Regeringen beslutade i april 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av socialtjänstlagen (2001:453) och vissa av socialtjänstens uppgifter (dir. 2017:39). Utredningen överlämnade i augusti 2020 sitt slutbetänkande Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47). Utredningen föreslog bl.a. att nuvarande socialtjänstlag ska ersättas av en ny socialtjänstlag, med en ny struktur och mer enhetlig begrepps användning. Vidare lämnade utredningen förslag för att stärka socialtjänstens kvalitet och utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Regeringen anförde i budgetpropositionen (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9 avsnitt 6.5 s. 173) att ett förslag till en ny socialtjänstlag ska presenteras under 2024 och att arbetet ska påbörjas för omställningen till en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst. För att åstadkomma verklig förändring krävs enligt regeringen en långsiktig omställning, där socialtjänsten skiftar fokus till ett mer förebyggande arbete och tidiga insatser.

Regeringen anförde vidare att den avser att lämna en lagrådsremiss om en ny socialtjänstlag senvåren 2024. En ny socialtjänstlag kan enligt regeringen träda i kraft under 2025. Förberedelserna inför införandet av en ny socialtjänstlag behöver enligt regeringen påbörjas nu.

Reformen innebär förutom den nya socialtjänstlagen ett långsiktigt stöd till kommunerna för omställning, genom en bemannings- och kompetenssatsning och en överenskommelse med SKR. För omställningsstödet föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2024 att anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. ökas med 220 miljoner kronor för 2024. Av medlen föreslog regeringen att 20 miljoner kronor per år ska användas för överenskommelsen med SKR för stöd i omställningen (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9, bet. 2023/24:SoU1, rskr. 2023/24:88).

I februari 2024 träffade regeringen och SKR en överenskommelse med syftet att skapa långsiktighet och goda planeringsförutsättningar för kommuner och andra berörda aktörer inför införandet av en ny socialtjänstlag. Överenskommelsen för 2024 omfattar 20 miljoner kronor.

En ny modell för kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för nyanlända och icke-medborgare

Regeringen har gett i uppdrag åt en kommitté att se över kvalificeringen till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd och att ta ställning till på vilket sätt personer som kommer till Sverige som nyanlända och icke-medborgare som redan bor i Sverige ska kvalificera sig (dir. 2023:149). Kommittén ska föreslå en ny modell för kvalificering till socialförsäkringsförmånerna och ekonomiskt bistånd. Kommittén ska bl.a. analysera och ta ställning till på vilket sätt en person som kommer till Sverige som nyanländ ska kvalificera sig till de bosättningsbaserade socialförsäkringsförmånerna – bl.a. assistansersättning. Meningen är dels att minska risken för att socialförsäkringsförmåner och ekonomiskt bistånd kan fungera som s.k. tilldragningsfaktorer för migranter, dels att stärka drivkrafterna för personer som kommer till Sverige att snabbt komma i arbete och egen försörjning och därigenom motverka utanförskap och långvarigt bidragsberoende. Kommittén ska också föreslå hur rätten till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen kan avskaffas för nyanlända som får etableringsersättning eller, om det enligt EU-rätt eller andra bindande internationella åtaganden inte är möjligt, begränsas för samma grupp.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2024.

Försäkringskassans regleringsbrev för 2024

I Försäkringskassans regleringsbrev för 2024 anges målet för assistansersättningen enligt följande (S2024/00587):

Försäkringskassans arbete med assistansersättning ska bidra till det nationella målet för funktionshinderspolitiken (prop. 2016/17:188, bet. 2017/18:SoU5). Handläggningen ska präglas av hög kvalitet och rättssäkerhet så att den som är berättigad till ersättning får det, samtidigt som den som inte har rätt till ersättning inte får det. Besluten ska vara likvärdiga över hela landet, för såväl flickor som pojkar som kvinnor och män. Försäkringskassan ska även säkerställa en god kontroll för ett effektivt och rättssäkert nyttjande av gemensamma resurser och därigenom förebygga och förhindra felaktiga utbetalningar och bidragsbrott.

Av regleringsbrevet framgår vidare att Försäkringskassan ska redovisa indikatorer för assistansersättning. Indikatorerna ska bl.a. följa utvecklingen av antalet brukare, timmar, kostnader, bifall och avslag. Redovisningen ska göras utifrån åldersgrupper samt innehålla en analys av anledningar till bifall respektive avslag. I redovisningen ska även de mest relevanta indikatorerna analyseras. En redovisning av uppdraget lämnades till Regeringskansliet (Socialdepartementet) i maj 2024.

Försäkringskassan ska även följa upp och analysera hur regeländringen om ett schabloniserat föräldraavdrag, och tillämpningen av den, har påverkat utfallet av rätten till assistansersättning. Underlaget ska innehålla såväl en kvantitativ som en kvalitativ uppföljning. En redovisning av uppdraget ska senast den 2 september 2024 lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Förändringar inom assistansersättningen – En första granskning av 2023 års lagändringar för stärkt rätt till personlig assistans

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) fick i regleringsbrevet för 2023 i uppdrag att analysera konsekvenserna av de lagändringar som riksdagen har beslutat om med anledning av regeringens propositioner Stärkt rätt till personlig assistans vid behov av egenvård (prop. 2021/22:244) och Stärkt rätt till personlig assistans – grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning och ökad rättssäkerhet för barn (prop. 2021/22:214) och som trädde i kraft den 1 januari 2023 (S2022/04812). I uppdraget ingår bl.a. att analysera hur lagändringarna påverkat rätten till personlig assistans samt konsekvenserna för enskilda. Analysen ska omfatta konsekvenser för rättssäkerhet, likvärdighet och kvalitet i handläggningen, patientsäkerhet samt konsekvenser för arbetet mot felaktiga utbetalningar.

I januari 2024 delredovisade myndigheten uppdraget i rapporten Förändringar inom assistansersättningen – En första granskning av 2023 års lagändringar för stärkt rätt till personlig assistans (2024:1).

Av rapporten framgår att fler ansökt om och beviljats assistansersättning efter lagändringarna. Ökningen var större under de första månaderna efter årsskiftet 2023 och avtog sedan. Det är enligt ISF för tidigt att säga något om de långsiktiga effekterna av lagändringarna på antalet assistansberättigade. ISF ska följa utvecklingen i en kommande rapport.

Vidare anför ISF att kraven för att beviljas tid för de nya grundläggande behoven är höga, trots att syftet med dem var att utvidga rätten till personlig assistans och assistansersättning. Det kan också vara svårt för Försäkringskassan att bedöma om kraven är uppfyllda.

ISF rekommenderar regeringen att överväga att tydliggöra regelverket för schablonavdraget, men också att se över möjligheterna att ompröva rätten till assistansersättning.

ISF rekommenderar också Försäkringskassan att utveckla arbetet med att göra barn delaktiga i assistansutredningen av det egna ärendet. Där ingår att

förbättra stödet till försäkringsutredarna när det gäller hur barn ska komma till tals, även barn som har en nedsatt kommunikationsförmåga.

Försäkringskassan bör även överväga att göra hembesök i större omfattning. Det görs färre hembesök nu än före pandemin, vilket också gör det svårare att låta barn komma till tals. Hembesök kan också ge Försäkringskassan bättre underlag i en utredning om assistansersättning.

Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 21 januari 2025.

Felaktiga utbetalningar av assistansersättning – En granskning av Försäkringskassans rättsliga förutsättningar att förhindra felaktiga utbetalningar

I december 2022 publicerade ISF rapporten Felaktiga utbetalningar av assistansersättning – En granskning av Försäkringskassans rättsliga förutsättningar att förhindra felaktiga utbetalningar (2022:9). Utifrån granskningens resultat lämnade ISF följande rekommendationer till regeringen:

- Se över förutsättningarna att ge Försäkringskassan rättsliga möjligheter att utreda om redovisad assistans verkligen har utförts.
- Ge Försäkringskassan rättsliga möjligheter att hämta in information om en annan person än den förmånen gäller, exempelvis assistenten.
- Utöka Försäkringskassans rättsliga möjligheter att ompröva beviljad assistansersättning.

Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning – Lägesrapport 2024

Socialstyrelsen lämnar årliga lägesrapporter där myndigheten redogör för tillståndet och utvecklingen inom verksamheter som ger stöd till personer med funktionsnedsättning. Den senaste rapporten, Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning – Lägesrapport 2024, publicerades i mars 2024.

I årets lägesrapport har Socialstyrelsen fortsatt att analysera tillgången till insatser enligt LSS och enligt socialtjänstlagen. Socialstyrelsen har tidigare konstaterat att flera aspekter indikerar en bekymmersam utveckling. Den slutsatsen har till viss del förstärkts i årets rapport. Resultaten i årets lägesrapport tyder enligt Socialstyrelsen på en ojämlig tillgång till insatser utifrån boendekommun. De lokala skillnaderna handlar både om personkretsbedömning och om kriterier dels för att kunna beviljas olika insatser, dels för omfattningen av stöd.

Vidare anför Socialstyrelsen att analyserna bl.a. visar att tillgången till stöd för barn med funktionsnedsättning fortfarande är bekymmersam. Kommunerna fattar förvisso många beslut om insatser enligt LSS till barn med funktionsnedsättning, men samtidigt finns det begränsningar i stödets

omfattning. Likaså finns det enligt rapporten en negativ utveckling inom vissa stöd.

Förändringar av ledsagning över tid – Rapport till regeringen som svar på uppdrag

Socialstyrelsen fick i juli 2022 i uppdrag av regeringen att kartlägga och analysera förändringar av insatsen ledsagning (S2022/04549). Myndigheten skulle följa upp förändringar över tid av antalet blinda eller personer med grava synskador som beviljats ledsagning enligt LSS eller socialtjänstlagen. Uppdraget omfattade även att titta på förändringar för övriga personer med funktionsnedsättning.

I juni 2023 redovisades uppdraget i rapporten Förändringar av ledsagning över tid – Rapport till regeringen som svar på uppdrag.

Av rapporten framgår bl.a. att det totala antalet personer med funktionsnedsättning som haft rätt till ledsagare har varierat över tid, men under den senaste tioårsperioden har antalet personer som kommunerna beviljat stöd minskat kraftigt. De som ändå får rätt till ledsagning får det i alltmer begränsad grad. Under perioden som Socialstyrelsen undersökt, 2000–2022, skedde en förflyttning från att unga med synnedsättning tidigare beviljats stöd enligt LSS till att de i stället ges med stöd i socialtjänstlagen. Socialstyrelsen konstaterar även att det under de senaste 20 åren blivit vanligare att kommunerna tar ut avgifter för ledsagning.

Socialstyrelsen föreslår att förutsättningarna för att reglera insatsen ledsagning i en särskild lag bör utredas. I övrigt har kartläggningen visat att det finns behov av att öka kunskapen om syftet med insatsen ledsagning men även ett mer generellt behov av stöd i fråga om utredning, bedömningar av personkrets och rätt till insatser enligt LSS. Socialstyrelsen avser därför att ta fram ett stödmaterial till kommunerna. Socialstyrelsen bedömer att ett stödmaterial skulle bidra till ökad likvärdighet mellan kommunerna.

Socialstyrelsens förslag om att utreda förutsättningarna för att reglera insatsen ledsagning i en särskild lag bereds inom Regeringskansliet.

Schablon i assistansersättningen

Enligt socialförsäkringsbalken ska varje år ett schablonbelopp för assistansersättning bestämmas och beräknas med ledning av de uppskattade kostnaderna för att få assistans. Regeringen meddelar föreskrifter om schablonbeloppet i förordningen (1993:1091) om assistansersättning. Timbeloppet för assistansersättning, det s.k. schablonbeloppet, räknades upp med 1,5 procent för 2023. Timbeloppet räknas upp med 2,5 procent för 2024. Schablonbeloppet för assistansersättningen blir därmed 332,60 kronor, en höjning med 8 kronor och 10 öre.

Daglig verksamhet

Personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig kan få daglig verksamhet. Insatsen omfattar personer med utvecklingsstörning, autism eller autismsliknande tillstånd samt personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder orsakad av yttre våld eller kroppslig sjukdom. Kommunen bedömer varje enskild ansökan och avgör vem som får insatsen daglig verksamhet. Den dagliga verksamheten kan utformas på olika sätt. Precis som alla andra insatser enligt LSS ska den anpassas till mottagarens individuella behov och tillförsäkra deltagaren goda levnadsvillkor. Verksamheten ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet. Verksamheten ska erbjuda den enskilde stimulans, utveckling, meningsfullhet och gemenskap efter hans eller hennes önskemål. Ett övergripande mål med insatsen daglig verksamhet är att utveckla den enskildes möjligheter till arbete på kortare eller längre sikt (socialstyrelsen.se).

Ivos tillsyn

Ivo bedriver tillsyn inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten samt verksamhet enligt LSS (ivo.se). Tillsyn innebär att Ivo granskar om en viss verksamhet ger vård och omsorg med god kvalitet och säkerhet. Syftet med Ivos tillsyn är att bidra till en säkrare och bättre vård och omsorg. Ivo har tillsyn över bl.a. verksamheter som bedrivs enligt LSS. Ivo granskar även kommunernas handläggning av dessa ärenden. Ivo får löpande in synpunkter och klagomål på brister i vård och omsorg från bl.a. patienter, brukare, allmänhet och medier. Vård- och omsorgsgivare har också skyldighet att rapportera vissa brister till Ivo, t.ex. anmälningar enligt lex Sarah och lex Maria.

En mer effektiv tillsyn över socialtjänsten

Utredningen om en effektivare tillsyn över socialtjänsten (S 2022:05) har haft i uppdrag att se över möjligheterna att förbättra förutsättningarna för Ivo att utöva tillsyn och att ingripa när tillsynen visar på brister inom socialtjänst eller verksamhet enligt LSS. Syftet är att tillsynen ska bli mer effektiv och att den demokratiska kontrollen över välfärden ska stärkas (dir. 2022:65).

I april 2024 överlämnade utredningen sitt betänkande En mer effektiv tillsyn över socialtjänsten (SOU 2024:25) till regeringen.

Utredningen föreslår bl.a.

- att en ändring införs i socialtjänstlagen och LSS om att lämplighetsbedömning som Ivo gör i samband med en ägar- och ledningsprövning uttryckligen ska omfatta den juridiska person som är sökande eller tillståndshavare
- att Ivo ska få möjlighet att omedelbart förbjuda en olovlig verksamhet som omfattas av tillståndsplikt enligt socialtjänstlagen eller LSS

- att Ivo ska kunna återkalla ett tillstånd att bedriva verksamhet enligt socialtjänstlagen eller LSS utan föregående föreläggande om tillståndet inte har utnyttjats under en sammanhängande tid av sex månader
- att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot ett förbud om att bedriva verksamhet enligt LSS ska kunna dömas till böter
- att beloppsgränserna i både socialtjänstlagen och LSS ska höjas till att motsvara dagens penningvärde
- en utökad anmälningsskyldighet för kommunerna om en kommun har uppmärksammat eller misstänker att en anlitad enskild utförare är olämplig på något sätt, liksom om kommunen har uppmärksammat allvarliga brister i utförandet av verksamheten
- att kommuner ska bli skyldiga att anmäla till Ivo när de gör väsentliga förändringar i egen anmälningspliktig verksamhet, liksom när verksamheten upphör tillfälligt eller läggs ned
- att en bestämmelse om anmälningsskyldighet i LSS som rör personlig assistans utvidgas och införs även i socialtjänstlagen
- att regeringen ger Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att uppdatera och utveckla tidigare framtaget stöd för vård- och omsorgssektorn i samverkan med Ivo, Ekobrottsmyndigheten och SKR.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Ett nationellt kompetenscentrum för frågor om intellektuell funktionsnedsättning och autism – Socialstyrelsens bedömningar och förslag

Socialstyrelsen har haft regeringens uppdrag att utreda förutsättningarna för ett nationellt kompetenscentrum för frågor som rör intellektuell funktionsnedsättning och autism inom LSS (S2021/08231). I oktober 2022 redovisade myndigheten uppdraget i rapporten *Ett nationellt kompetenscentrum för frågor om intellektuell funktionsnedsättning och autism – Socialstyrelsens bedömningar och förslag*. Myndigheten föreslår i rapporten att ett nationellt kompetenscentrum för intellektuell funktionsnedsättning och autism ska inrättas och presenterar två förslag på tänkbar hemvist för kompetenscentrumet:

- Etablera ett nytt kompetenscentrum inom ramen för Socialstyrelsens verksamhet.
- Etablera ett nytt, fristående kompetenscentrum.

Socialstyrelsen bedömer att det första alternativet är mer hållbart, dvs. att inrätta ett nytt kompetenscentrum på Socialstyrelsen.

Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Svar på skriftliga frågor

Den 21 februari 2024 besvarade statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M) en skriftlig fråga om omprövningar av rätten till assistansersättning (fr. 2023/24:614). Statsrådet anförde följande:

Nadja Awad har frågat mig hur jag och regeringen avser att agera mot bakgrund av rekommendationen från Inspektionen för socialförsäkringen att se över möjligheterna att ompröva rätten till assistansersättning.

Inspektionen för socialförsäkringen har granskat vilka möjligheter och hinder som finns för Försäkringskassan att förhindra felaktiga utbetalningar av assistansersättning. Som myndigheten framhåller i sin granskningsrapport Felaktiga utbetalningar av assistansersättning (Rapport 2022:9) ska assistansersättning möjliggöra för personer med stora och varaktiga funktionsnedsättningar att kunna leva ett liv som andra, men ett omfattande överutnyttjande av förmånen på sikt kan drabba de personer som behöver försäkringen. Jag delar den bedömningen. Jag delar samtidigt Nadja Awads syn att den tidigare ordningen hade brister.

I granskningsrapporten lämnar Inspektionen för socialförsäkringen flera rekommendationer till regeringen som för närvarande bereds i Regeringskansliet.

Den 27 mars 2024 besvarade statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M) en skriftlig fråga om Huvudmannaskapsutredningen om den personliga assistansen (fr. 2023/24:740). Statsrådet anförde följande:

Karin Sundin har frågat mig om jag har för avsikt att lägga fram resultatet av Huvudmannaskapsutredningen för beslut till riksdagen, och när planeras i så fall detta att ske.

I enlighet med Tidöavtalet ska åtgärder övervägas med målsättningen om ett statligt helhetsansvar för den personliga assistansen och Huvudmannaskapsutredningens (S 2021:05) betänkande Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans, Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet (SOU 2023:9) bereds nu i Regeringskansliet.

Assistansersättning ska möjliggöra för personer med stora och varaktiga funktionsnedsättningar att kunna leva ett liv som andra. Regeringens bedömning är att tillhandahållandet av individuella stöd och lösningar med möjlighet till självbestämmande ska ses som en prioriterad inriktning inom funktionshinderspolitiken. Rättssäkerhet, kvalitet, valfrihet och kontinuitet tillsammans med regelbunden tillsyn, uppföljning och utvärdering är i detta sammanhang centralt för att säkerställa en långsiktigt hållbar personlig assistans.

Den 15 maj 2024 besvarade statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M) en skriftlig fråga om reglering av insatsen ledsagning i en särskild lagstiftning (fr. 2023/24:863). Statsrådet anförde följande:

Ewa Phil Krabbe har frågat mig om jag, inom mitt ansvarsområde, avser att verka för att Socialstyrelsens förslag att reglera insatsen ledsagning i en särskild lag utreds.

Insatsen ledsagarservice, som kan ges både med stöd av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och som bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453), har stor betydelse för att möjliggöra för blinda och synskadade personer att kunna leva ett liv som andra. Socialstyrelsen fick därför i uppdrag av regeringen att göra en kartläggning av hur ledsagning har förändrats över tid. Kartläggningen

visar att det finns ett behov av att öka kunskapen i kommunerna om ledsagning. I Socialstyrelsens rapport uttrycker företrädare för funktionshindersorganisationerna att ledsagning är ett viktigt verktyg för att nå självständighet och inte minst för unga i deras frigörelseprocess. Jag delar den bilden.

Tillhandahållandet av individuella stöd och lösningar med möjlighet till självbestämmande är en prioriterad inriktning inom funktionshinderspolitiken. Jag ser fram emot att följa Socialstyrelsens aviserade arbete med att ta fram ett kunskapsmaterial som ska riktas till kommunerna. Jag vill först se vilka effekter det arbetet ger innan jag överväger andra alternativ.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om stöd till personer med funktionsnedsättning

Motionsyrkanden om stöd till personer med funktionsnedsättning behandlades senast i betänkande 2022/23:SoU21 Stöd till personer med funktionsnedsättning. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2022/23:119).

Tillkännagivande om valfrihet

Utskottet föreslog i betänkande 2017/18:SoU5 Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att alla personer med funktionsnedsättning som har beviljats en insats ska få möjlighet att välja utförare enligt ett tillkännagivande som riksdagen gjorde våren 2017 (s. 45, 1 res. S, MP, V). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2017/18:86).

I skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 anför regeringen följande när det gäller tillkännagivandet (s. 180):

Punkt 12 om *valfrihet**: Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att alla personer med funktionsnedsättning som har beviljats en insats ska få möjlighet att välja utförare enligt ett tillkännagivande som riksdagen gjorde våren 2017 (bet. 2017/18:SoU5 s. 23 f.).

LSS-utredningen (S 2016:03) har haft i uppdrag att se över assistansersättningen i socialförsäkringsbalken och delar av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (dir. 2016:40). Utredningens slutbetänkande Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen (SOU 2018:88) har remissbehandlats. Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

Huvudmannaskapsutredningen (S 2021:05) har haft i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur insatsen personlig assistans kan organiseras i ett statligt huvudmannaskap (dir. 2021:76). I uppdraget ingick bl.a. att lämna förslag på hur kommunala beslut om personlig assistans kan överföras och anpassas till socialförsäkringsbalkens regelverk för statlig assistansersättning. Den 1 mars 2023 överlämnade utredningen sitt slutbetänkande Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans – Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet (SOU 2023:9).

Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet. Punkten är inte slutbehandlad.

Tillkännagivande om huvudmannaskap för personlig assistans

Utskottet föreslog i betänkande 2020/21:SoU10 Huvudmannaskap för personlig assistans ett tillkännagivande om huvudmannaskap för personlig assistans (s. 7, 1 res. S, C, L, MP). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2020/21:80).

I skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 anför regeringen följande när det gäller tillkännagivandet (s. 200):

Om *huvudmannaskap för personlig assistans**: Riksdagen har tillkännaggett för regeringen det som utskottet anför om huvudmannaskap för personlig assistans (bet. 2020/21:SoU10 s. 5 f.). I budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 9 avsnitt 7.3 s. 151 f.) gjorde regeringen bedömningen att det mot bakgrund av frågans komplexitet inte är möjligt att presentera ett lagförslag vid den tidpunkt som riksdagen tillkännaggett för regeringen. Huvudmannaskapsutredningen (S 2021:05) har haft i uppdrag att utreda och lämna förslag som rör statligt huvudmannaskap för personlig assistans (dir. 2021:76). Utredningen skulle bl.a. lämna förslag på hur kommunala beslut om personlig assistans kan överföras och anpassas till socialförsäkringsbalkens regelverk för statlig assistansersättning. Den 1 mars 2023 överlämnade utredningen sitt slutbetänkande Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans – Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet (SOU 2023:9). Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet. Punkten är inte slutbehandlad.

Tillkännagivande om ett tilläggsdirektiv till Huvudmannaskapsutredningen

Utskottet föreslog i betänkande 2021/22:SoU12 Stöd till personer med funktionsnedsättning ett tillkännagivande till regeringen om att genom tilläggsdirektiv ge Huvudmannaskapsutredningen ett uppdrag att utarbeta förslag som gör att samtliga hjälpmoment för alla grundläggande behov ska ge rätt till personlig assistans (s. 28, 1 res. S, M). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2021/22:188).

I skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 anför regeringen följande om tillkännagivandet (s. 226):

Den 1 mars 2023 överlämnade Huvudmannaskapsutredningen (S 2021:05) sitt slutbetänkande Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans – Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet (SOU 2023:9). Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet. Punkten är inte slutbehandlad.

Tillkännagivande om koordinatorstöd och fast myndighetskontakt

Utskottet föreslog i betänkande 2021/22:SoU19 Socialtjänstfrågor ett tillkännagivande om koordinatorstöd och fast myndighetskontakt (s. 24–25, 1

res. S, V, MP). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2021/22:264).

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9) anförde regeringen bl.a. följande om tillkännagivandet (s. 156–157):

Av tillkännagivandet följer att regeringen bör ge en lämplig myndighet i uppdrag att se över förutsättningarna för att erbjuda koordinatorstöd och en fast myndighetskontakt till familjer och andra anhöriga till barn med funktionsnedsättning. (bet. 2021/22:SoU19 s. 24.) Regeringen har gett en särskild utredare (dir. 2023:77) i uppdrag att analysera och lämna effektiva förslag som säkerställer ett ändamålsenligt och individanpassat stöd till anhöriga till personer som är långvarigt sjuka, till anhöriga till personer som är kortvarigt allvarligt sjuka och till anhöriga som är barn. Anhöriga till personer med funktionsnedsättning som har dessa sjukdomstillstånd ska beaktas i utredarens förslag. Syftet är att stödet till anhöriga, såväl vuxna som barn, ska förbättras, vidareutvecklas och stärkas. Uppdraget ska redovisas senast den 1 september 2024. Regeringen avser återkomma i frågan. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Utskottet hade inget att invända mot detta vid behandlingen av tillkännagivandet i betänkande 2023/24:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (s. 24 och 51).

I regeringens skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 upprepas att tillkännagivandet är slutbehandlat (s. 234–235).

Tillkännagivande om en möjlighet att frångå schablonen i vissa fall

Utskottet föreslog i betänkande 2021/22:SoU34 Stärkt rätt till personlig assistans – grundläggande behov för personer som har en psykisk nedsättning och ökad rättssäkerhet för barn ett tillkännagivande om schablonen för föräldraavdrag (s. 15–16, 1 res. S, M). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2021/22:416).

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9) anförde regeringen bl.a. följande om tillkännagivandet (s. 160):

Av tillkännagivandet följer att det i undantagsfall kan finnas behov av att inte tillämpa bestämmelsen om schablonavdrag (föräldraavdrag) som föreslås i regeringens proposition Stärkt rätt till personlig assistans - grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning och ökad rättssäkerhet för barn (prop. 2021/22:214). Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med ett förslag om en sådan bestämmelse (bet. 2021/22:SoU34 s. 15). I samma proposition gör regeringen bedömningen att de fördelar i fråga om förutsägbarhet och förenklad tillämpning som en schablon innebär överväger den nackdel som utebliven individuell prövning innebär (prop. 2021/22:214 s. 37). Regeringen anser att det inte ska vara möjligt att frångå schablonen. Regeringen bedömer att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Utskottet hade inget att invända mot detta vid behandlingen av tillkännagivandet i betänkande 2023/24:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (s. 24 och 51).

I regeringens skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 upprepas att tillkännagivandet är slutbehandlat (s. 250).

Tillkännagivande om barnets bästa

Utskottet föreslog i betänkande 2021/22:SoU34 Stärkt rätt till personlig assistans – grundläggande behov för personer som har en psykisk nedsättning och ökad rättssäkerhet för barn ett tillkännagivande om barnets bästa (s. 16, 1 res. S). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2021/22:416).

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9) anförde regeringen bl.a. följande om tillkännagivandet (s. 160–161):

Av tillkännagivandet följer att den utredning som låg till grund för propositionen Stärkt rätt till personlig assistans (prop. 2021/22:214) föreslog en särskild bestämmelse om att barnets bästa ska beaktas i fråga om personlig assistans enligt LSS. Utskottet delar utredningens bedömning och anser att regeringen bör återkomma med förslag om detta (bet. 2021/22:SoU34 s. 16). LSS-utredningen (S 2016:03) har i sitt betänkande analyserat delar av LSS ur ett barnperspektiv (SOU 2018:88) och utredningen Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans S 2021:04 har i sitt betänkande särskilt beaktat konsekvenser av de förslag som lämnas ur ett barnperspektiv, utifrån bl.a. barnkonventionen (SOU 2023:9). Utredningarnas betänkanden har remissbehandlats. Mot bakgrund av utredningarnas slutsatser i betänkandena ser regeringen inte något behov av någon ytterligare utredning som behandlar frågan om barnperspektivet i LSS. Regeringen bedömer även att en översyn av lagstiftningen med syfte att införa en ny bestämmelse om barnets bästa i lagen om LSS är obehövlig. Enligt gällande rätt ska barnets bästa särskilt beaktas i fråga om åtgärder som rör barn, vilket innefattar åtgärder i alla typer av insatser inbegripet personlig assistans. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Utskottet hade inget att invända mot detta vid behandlingen av tillkännagivandet i betänkande 2023/24:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (s. 24 och 51).

I regeringens skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 upprepas att tillkännagivandet är slutbehandlat (s. 250–251).

Tillkännagivande om en utvärdering av lagstiftningen

Utskottet föreslog i betänkande 2021/22:SoU34 Stärkt rätt till personlig assistans – grundläggande behov för personer som har en psykisk nedsättning och ökad rättssäkerhet för barn ett tillkännagivande om en utvärdering av lagstiftningen (s. 19, 1 res. S, V, L, MP). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2021/22:416).

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9) anförde regeringen bl.a. följande om tillkännagivandet (s. 161):

Av tillkännagivandet följer att det är angeläget att följa upp och utvärdera den lagstiftning som antogs efter förslag i regeringens proposition Stärkt

rätt till personlig assistans—grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning och ökad rättssäkerhet för barn, i syfte att säkerställa kvalitet och kontinuitet samt motverka fusk. Enligt utskottet bör regeringen därför återkomma med en plan för en sådan utvärdering (bet. 2021/22:SoU34 s. 19). Regeringen har gett Försäkringskassan och Inspektionen för Socialförsäkringen ett uppdrag i respektive myndighets regleringsbrev för 2023 att följa upp och utvärdera reformen som följer av den nya lagstiftningen (S2022/04810 och S2022/04812). Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Utskottet hade inget att invända mot detta vid behandlingen av tillkännagivandet i betänkande 2023/24:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (s. 24 och 51).

I regeringens skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 upprepas att tillkännagivandet är slutbehandlat (s. 251).

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att betänkandet Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans – Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet (SOU 2023:9) bereds inom Regeringskansliet. Utskottet välkomnar utredningens betänkande och kan även konstatera att det framgår av Tidöavtalet att åtgärder ska övervägas utifrån utredningsförslagen med målsättningen om ett statligt ansvar. Mot denna bakgrund anser utskottet att riksdagen inte behöver ta några initiativ med anledning av motionerna 2023/24:1882 (MP) yrkande 4 och 2023/24:2617 (S) yrkande 119. Motionsyrkandena bör avslås.

Utskottet noterar att ISF har i uppdrag att analysera konsekvenserna av de lagändringar som riksdagen har beslutat om med anledning av regeringens propositioner Stärkt rätt till personlig assistans vid behov av egenvård (prop. 2021/22:244) och Stärkt rätt till personlig assistans – grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning och ökad rättssäkerhet för barn (prop. 2021/22:214) och som trädde i kraft den 1 januari 2023 (S2022/04812). I uppdraget ingår bl.a. att analysera hur lagändringarna har påverkat rätten till personlig assistans samt konsekvenser för enskilda. Analysen ska omfatta konsekvenser för rättssäkerhet, likvärdighet och kvalitet i handläggningen, patientsäkerhet samt konsekvenser för arbetet mot felaktiga utbetalningar. Uppdraget ska slutredovisas senast den 21 januari 2025. I januari 2024 delredovisade myndigheten uppdraget i rapporten Förändringar inom assistansersättningen – En första granskning av 2023 års lagändringar för stärkt rätt till personlig assistans (2024:1). I rapporten lämnar ISF vissa rekommendationer till regeringen. Rapporten bereds inom Regeringskansliet. Utskottet anser inte att riksdagen bör ta några initiativ med anledning av motionerna 2023/24:1032 (S), 2023/24:1882 (MP) yrkande 7 i denna del, 2023/24:2452 (MP) yrkande 16 och 2023/24:2481 (C) yrkande 48. Motionsyrkandena bör avslås.

Även i ISF:s rapport Felaktiga utbetalningar av assistansersättning – En granskning av Försäkringskassans rättsliga förutsättningar att förhindra felaktiga utbetalningar (2022:9) lämnas en rad rekommendationer till

regeringen – bl.a. om omprövning av personlig assistans. Rapporten bereds inom Regeringskansliet. Utskottet är inte berett att föreslå några initiativ med anledning av motion 2023/24:2651 (SD) yrkandena 5 och 6. Motionsyrkandena bör avslås.

När det gäller rätten till ledsagning noterar utskottet att Socialstyrelsen i juni 2023 överlämnade rapporten Förändringar av ledsagning över tid – Rapport till regeringen som svar på uppdrag. Av rapporten framgår bl.a. att allt färre i LSS personkrets 3 beviljas ledsagning. Sämst är utvecklingen bland unga. Den som inte anses tillhöra LSS personkrets men som har behov av stöd i sin livsföring kan få detta med stöd av socialtjänstlagen, vilket i många kommuner innebär att den enskilde får stora kostnader för insatsen. Utskottet noterar att Socialstyrelsen avser att ta fram ett stödmaterial till kommunerna i syfte att öka kunskapen om insatsen ledsagning. I rapporten föreslår Socialstyrelsen även att förutsättningarna för att reglera insatsen ledsagning i en särskild lag bör utredas.

Utskottet anser mot denna bakgrund att regeringen bör se över förutsättningarna för avgiftsfri ledsagning för personer med synnedsättning. Regeringen bör även se över förutsättningarna för att reglera insatsen ledsagning i en särskild lag. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Motionerna 2023/24:919 (MP) yrkandena 3 och 4 samt 2023/24:2652 (SD) yrkandena 8 och 9 bör bifallas.

Nivån på schablonersättningen har betydelse för att säkerställa goda arbetsvillkor för den personliga assistenten. Regeringen fastställer årligen timschablonen, vilken används som grund för beräkning av ersättning för personlig assistans. Enligt utskottet bör regeringen framöver årligen redovisa hur det föreslagna schablonbeloppet har räknats fram. Vidare är det angeläget att göra en översyn av dagens modell för uppräkningsmodell för assistansersättningen. Utskottet anser att regeringen snarast bör tillsätta en utredning med målet att ta fram en långsiktigt hållbar finansieringsmodell för assistansersättningen som bättre tar hänsyn till olika utförares faktiska kostnader.

Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Därmed bör motionerna 2023/24:2617 (S) yrkande 120, 2023/24:2650 (SD) yrkande 1 och 2023/24:2651 (SD) yrkande 2 bifallas. Motion 2023/24:1882 (MP) yrkande 6 bör bifallas delvis.

Kommunerna ansvarar för insatsen daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärsarbete och inte utbildar sig. Verksamheten ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet. Ett övergripande mål med insatsen daglig verksamhet är att utveckla den enskildes möjligheter till arbete på kortare eller längre sikt. Utskottet är inte berett att föreslå något initiativ från riksdagen med anledning av motion 2023/24:76 (V) yrkande 15. Motionsyrkandet bör avslås.

Vidare noterar utskottet att Utredningen om en effektivare tillsyn över socialtjänsten (S 2022:05, dir. 2022:65) nyligen har överlämnat sitt betänkande En mer effektiv tillsyn över socialtjänsten (SOU 2024:25) till

regeringen. Syftet med utredningen har bl.a. varit att se över möjligheterna att förbättra förutsättningarna för Ivo att utöva tillsyn och att ingripa när tillsynen visar på brister inom socialtjänst eller verksamhet enligt LSS. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet. Utskottet anser inte att det är nödvändigt för riksdagen att ta några initiativ med anledning av motionerna 2023/24:1882 (MP) yrkande 8 och 2023/24:2572 (S) yrkande 2. Motionsyrkandena bör avslås.

Utskottet noterar även att rapporten Ett nationellt kompetenscentrum för frågor om intellektuell funktionsnedsättning och autism – Socialstyrelsens bedömningar och förslag bereds inom Regeringskansliet. Utskottet anser därför inte att riksdagen bör ta något initiativ med anledning av motionerna 2023/24:314 (L), 2023/24:2365 (S) och 2023/24:2572 (S) yrkande 1. Motionsyrkandena bör avslås.

Slutligen är utskottet inte berett att föreslå att riksdagen ska ta något initiativ med anledning av motion 2023/24:2248 (M) om språkutbildning för arbete inom bl.a. LSS. Motionen bör avslås.

Habilitering, hjälpmedel och tolktjänst

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om habilitering och hjälpmedel, en ny hjälpmedelsutredning, tolktjänstutredningen och fritidsintyg.

Jämför reservation 13 (C), 14 (S), 15 (S, V, C, MP) och 16 (MP).

Motionerna

Habilitering och hjälpmedel

I kommittémotion 2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 47 i denna del föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda hur fler aktörer kan delta i habiliteringsinsatser. Motionärerna anför bl.a. att det ofta finns brister i habiliteringen på grund av att tillgängligheten är dålig och kvaliteten undermålig. Genom att öppna för fler aktörer, både ideella och kommersiella, kan möjligheterna till delaktighet för den enskilde öka.

I kommittémotion 2023/24:2493 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 22 föreslås ett tillkännagivande om att säkerställa god och jämlik tillgång till hjälpmedel för personer med könsdysfori.

I motion 2023/24:1916 av Magnus Manhammar (S) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att införa ett jämlikt högkostnadsskydd för hjälpmedel till alla personer med funktionsvariation.

I motion 2023/24:670 av Alexandra Völker (S) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att se över finansieringen av ortopedtekniska hjälpmedel i syfte att säkerställa enhetliga avgifter i alla Sveriges regioner.

I motion 2023/24:1820 av Anne-Li Sjölund (C) föreslås ett tillkännagivande om att man bör utreda hur personer med funktionsnedsättning ska kunna få möjlighet att själva välja hjälpmedel och att detta inte ska vara beroende av kön, ålder eller var man bor.

En ny hjälpmedelsutredning

I kommittémotion 2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 125 föreslås ett tillkännagivande om att en ny hjälpmedelsutredning bör tillsättas i syfte att öka den nationella likvärdigheten när det gäller tillgången till hjälpmedel.

Tolktjänstutredningen

I partimotion 2023/24:76 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör genomföra förslagen i betänkandet Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet (SOU 2022:11) med hänsyn till funktionsrättsrörelsens synpunkter.

I kommittémotion 2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 123 föreslås ett tillkännagivande om att ta förslagen från 2020 års tolktjänstutredning vidare.

I kommittémotion 2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 49 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör ta initiativ till att genomföra förslagen från den s.k. tolktjänstutredningen.

Fritidsintyg

I kommittémotion 2023/24:210 av Ulrika Westerlund och Annika Hirvonen (båda MP) föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheterna att ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram riktlinjer för ett nationellt fritidsintyg för barn och unga med funktionsnedsättning. Motionärerna anför att ett enhetligt intyg om behov av stöd till fritidsaktiviteter skulle bespara familjer, vårdpersonal och andra som i dag behöver skriva olika intyg, tid och resurser.

Gällande rätt

Hälso- och sjukvårdslagen och patientlagen

I hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), förkortad HSL, föreskrivs det grundläggande ansvar som sjukvårdshuvudmännen har för hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning. Enligt 8 kap. 7 § HSL ska regionen erbjuda habilitering och rehabilitering, hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning och tolktjänst för vardagstolkning för barndomsdöva, dövblinda, vuxendöva och hörselskadade. Detta gäller dem som är bosatta inom regionen eller som är kvarskrivna enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistas där (8 kap. 1 § HSL).

Kommunen ska i vissa fall erbjuda habilitering, rehabilitering och hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning (12 kap. 5 § första stycket HSL).

Av 7 kap. 2 § patientlagen (2014:821) framgår att när det finns olika hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning tillgängliga ska patienten ges möjlighet att välja det alternativ som han eller hon föredrar. Patienten ska få det valda hjälpmedlet om det med hänsyn till hans eller hennes behov och till kostnaderna för hjälpmedlet framstår som befogat. Patienten ska enligt 3 kap. 1 § patientlagen få information om bl.a. de hjälpmedel som finns för personer med funktionsnedsättning.

Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2021:52) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården reglerar bl.a. förskrivningen av medicintekniska produkter inom hälso- och sjukvården

Det finns ingen definition av begreppet hjälpmedel i hälso- och sjukvårdslagen. Av förarbetena till införandet av den ursprungliga regleringen av hjälpmedel i 1982 års hälso- och sjukvårdslag (prop. 1992/93:159) framgår att det med hjälpmedel avses dels hjälpmedel för vård och behandling, dels hjälpmedel för den dagliga livsföringen. Till hjälpmedel för vård och behandling räknas bl.a. vissa medicintekniska produkter och hjälpmedel som kompenserar för förlust av en kroppsdel eller en kroppsfunktion eller hjälpmedel som kan behövas efter en medicinsk behandling. Hjälpmedel för den dagliga livsföringen är hjälpmedel som krävs för att den enskilde själv eller med hjälp av någon annan ska kunna tillgodose grundläggande personliga behov såsom att klä sig, äta och sköta sin hygien men även kunna förflytta sig, kommunicera med omvärlden, fungera i hemmet och i närmiljön, orientera sig, sköta vardagslivets rutiner i hemmet, gå i skolan samt delta i sysselsättning och normala fritids- och rekreationsaktiviteter.

Pågående arbete

Nationella riktlinjer på området rehabilitering, habilitering och hjälpmedel

I juni 2022 beslutade regeringen att ge Socialstyrelsen i uppdrag att analysera förutsättningarna för nationella riktlinjer för området rehabilitering, habilitering och hjälpmedel eller avgränsade delar av området (S2022/01683 [delvis], S2022/03182 [delvis]). Myndigheten skulle i analysen även redovisa för- och nackdelar med att avgränsa det ovannämnda området för nationella riktlinjer. Bakgrunden till uppdraget är den ojämlikhet som finns i fråga om tillgång till och kvalitet på rehabilitering, habilitering och hjälpmedel runt om i landet.

Uppdraget redovisades till regeringen i februari 2023 i rapporten Nationellt stöd för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel – Förutsättningar för nationella riktlinjer för områdena rehabilitering, habilitering och hjälpmedel (2023-2-8373). I rapporten drar Socialstyrelsen slutsatsen att det inte är lämpligt att ta fram en gemensam nationell riktlinje för rehabilitering,

habilitering och hjälpmedel. Anledningen är att de tre områdena har olika målgrupper, kontext, utmaningar och behov. Rehabiliterande och habiliterande åtgärder, inklusive hjälpmedel, inkluderas dessutom redan tillsammans med andra medicinska åtgärder i Socialstyrelsens nationella riktlinjer och övriga kunskapsstöd. Socialstyrelsen anser däremot att det behövs ett förstärkt nationellt stöd inom områdena. Slutligen anför myndigheten att regeringen får avgöra om det är aktuellt med vidare uppdrag utifrån rapportens slutsatser och förslag.

Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning

Socialstyrelsen arbetar för en jämlik hjälpmedelsförsörjning bl.a. genom att

- tillhandahålla kunskapsstöd och utbildning om förskrivningsprocessen
- öka kunskapen om skillnader i tillgång till och användning av hjälpmedel
- följa upp och utvärdera hjälpmedelsområdet på nationell nivå.

I mars 2019 fick Socialstyrelsen i uppdrag av regeringen att kontinuerligt samla in och publicera data och statistik i syfte att långsiktigt följa upp hjälpmedelsområdet (S2019/01378/FST). I januari 2022 publicerade Socialstyrelsen slutrapporten Uppdrag statistik på hjälpmedelsområdet (2021-12-7696). Av rapporten framgår bl.a. att det finns tydliga köns- och åldersskillnader i fråga om uppföljda förskrivna hjälpmedel, även med hänsyn till populationen i olika åldrar. Det finns också regionala skillnader. Enligt rapporten ska resultaten dock tolkas försiktigt eftersom det är den första datainsamlingen på hjälpmedelsområdet och det finns ett visst bortfall och kvalitetsbrister. I det fortsatta arbetet ska statistik om förskrivna hjälpmedel publiceras årligen och statistik om avgifter för den enskilde publiceras vartannat år.

I december 2021 publicerade Socialstyrelsen en reviderad version av Förskrivning av hjälpmedel – Stöd vid förskrivning av hjälpmedel till personer med funktionsnedsättning. Förskrivarstödet syftar till att öka kunskaperna om förskrivning av hjälpmedel och till en ökad delaktighet och jämlikhet för hjälpmedelsanvändarna.

Aktiv fritid – Redovisning av uppdrag för att främja aktiv fritid för personer med funktionsnedsättning

I juni 2020 fick MFD i uppdrag från regeringen att ta fram ett stödmaterial till kommuner och andra aktörer i syfte att främja en aktiv fritid för personer med funktionsnedsättning (S2020/05410/SOF). Uppdraget redovisades i juni 2021 i rapporten Aktiv fritid – Redovisning av uppdrag för att främja aktiv fritid för personer med funktionsnedsättning (2020:6). Inom ramen för regeringsuppdraget har MFD genom samverkan med SKR, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, kommuner, regioner och civilsamhället arbetat för att främja en aktiv fritid och ett utökat fritidsutbud som är tillgängligt för

personer med funktionsnedsättning. Vidare har MFD bl.a. tagit fram ett stödmaterial riktat till i första hand kommuner och ett inspirationsmaterial riktat till civilsamhället.

Fritidskort

Regeringen tog 2022 initiativ till ett s.k. fritidskort för att värna barns och ungas tillgång till idrotts- och föreningslivet. Fritidskortet ska ge barn och unga i åldern 8–16 år ökad tillgång till idrott, kultur, friluftsliv och annat föreningsliv. Kortet ska innehålla ett värde som kan användas som betalning för fritidsaktiviteter inom t.ex. idrottsrörelsen, friluftorganisationer och andra organisationer inom civilsamhället och kulturområdet. Beloppets storlek kommer att ha en differentierad utformning för att särskilt stötta barn och unga i socioekonomiskt utsatta hushåll som vill ta del av fritidsaktiviteter. Barn och unga med funktionsnedsättning eller andra behov av särskilt stöd ska uppmärksammas så att fritidskortet kommer dem till godo i lika stor utsträckning som för andra barn och unga. Fritidskortet väntas införas under 2025 (regeringen.se).

Svar på interpellation

Den 7 maj 2024 besvarade statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M) en interpellation om genomförande av 2020 års tolktjänstutredning (ip. 2023/24:618). Statsrådet anförde bl.a. följande:

Christofer Bergenblock har frågat mig vad min plan är för att genomföra hela eller delar av innehållet i 2020 års tolktjänstutredning, såsom förslaget om ett samlat och förstärkt tolkstöd i arbetslivet samt förslaget om en nationell funktion för samordning av tolktjänstfrågor.

En väl fungerande tolktjänst är viktig för att människor inte ska stängas ute från samhället.

Regeringens ambition är att stärka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att fullt ut delta i samhällslivet, bland annat genom att förbättra tolktjänsten för personer med dövhet, hörselnedsättning eller dövblindhet. Regeringen har därför beslutat att från och med 2025 tillföra regionerna 41 miljoner kronor för att samordna tolktjänsten för personer med dövhet, hörselnedsättning eller dövblindhet.

Jag är medveten om att det är många som otåligt väntar på besked om förslagen, inte minst de organisationer som representerar personer med dövhet, hörselnedsättning eller dövblindhet.

2020 års tolktjänstutrednings betänkande Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet (SOU 2022:11) innehåller många andra förslag som berör flera departement, och vi har också fått många remissynpunkter som vi behöver analysera noggrant.

Tolktjänsten är en grundläggande förutsättning för att personer med dövhet, hörselskada eller dövblindhet ska kunna vara samhällsmedborgare med lika rättigheter och skyldigheter som andra och ha ett fungerande och självständigt liv i samhället. Ur ett funktionshinderspolitiskt perspektiv anser jag att tolktjänsten är en viktig förutsättning för delaktighet och inflytande i samhället, inte minst inom arbetslivet. Denna fråga liksom övriga förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om habilitering, hjälpmedel, tolktjänst m.m.

Motionsyrkanden om habilitering, hjälpmedel, tolktjänst m.m. behandlades senast i betänkande 2022/23:SoU21 Stöd till personer med funktionsnedsättning. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2022/23:119).

Tillkännagivande om nationella riktlinjer för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel

Utskottet föreslog i betänkande 2021/22:SoU12 Stöd till personer med funktionsnedsättning ett tillkännagivande till regeringen om nationella riktlinjer för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel (s. 35, 1 res. S, MP). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2021/22:188).

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9) anförde regeringen bl.a. följande (s. 19):

Av tillkännagivandet följer att regeringen bör vidta de lagstiftningsmässiga och andra åtgärder som behövs för att det ska kunna utarbetas nationella riktlinjer för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel (bet. 2021/22:SoU12 s. 35). Regeringen beslutade den 30 juni 2022 att ge Socialstyrelsen ett uppdrag att analysera förutsättningarna för att ta fram sådana nationella riktlinjer (S2022/03182). Socialstyrelsen redovisade uppdraget den 12 februari 2023. Socialstyrelsens slutsats är att det inte är lämpligt att ta fram nationella riktlinjer för områdena rehabilitering, habilitering och hjälpmedel gemensamt. Majoriteten av Socialstyrelsens nationella riktlinjer inkluderar rekommendationer om rehabiliterande åtgärder men generellt få om hjälpmedel eller inom habilitering. De rekommendationer som finns är specifika för den diagnos eller det tillstånd som den nationella riktlinjen tagits fram för (t.ex. stroke, diabetes eller demenssjukdom). Regeringen anser att hälso- och sjukvård ska utformas personcentrerat och att rehabilitering och habilitering, inklusive hjälpmedel, bör vara en naturlig integrerad del i en sådan vård och kommer därför noga att följa Socialstyrelsens arbete med nationella riktlinjer. Regeringen anser att tillkännagivandet därmed är slutbehandlat.

Utskottet hade inget att invända mot detta vid behandlingen av tillkännagivandet i betänkande 2023/24:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (s. 24 och 51).

I regeringens skrivelse 2023/24:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 upprepas att tillkännagivandet är slutbehandlat (s. 226–227).

Utskottets ställningstagande

Hjälpmedel upphandlas av sjukvårdshuvudmännen och förskrivs till enskilda enligt hälso- och sjukvårdslagen. Socialstyrelsen har i uppdrag att kontinuerligt samla in och publicera data och statistik i syfte att långsiktigt följa upp hjälpmedelsområdet (S2019/01378/FST). Socialstyrelsen har dessutom tagit fram ett stöd som riktar sig till förskrivare av hjälpmedel i

kommuner och regioner, Förskrivning av hjälpmedel – Stöd vid förskrivning av hjälpmedel till personer med funktionsnedsättning. Förskrivarstödet syftar till att öka kunskaperna om förskrivning av hjälpmedel och till en ökad delaktighet och jämlikhet för hjälpmedelsanvändarna.

Utskottet noterar även att Socialstyrelsen har lämnat rapporten Nationellt stöd för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel – Förutsättningar för nationella riktlinjer för områdena rehabilitering, habilitering och hjälpmedel till regeringen. Socialstyrelsen drar slutsatsen att det inte är lämpligt att ta fram en gemensam nationell riktlinje för dessa tre områden men att det behövs ett förstärkt nationellt stöd inom områdena. Rapporten bereds inom Regeringskansliet. Utskottet anser inte att riksdagen behöver ta några initiativ med anledning av motionerna 2023/24:670 (S), 2023/24:1820 (C), 2023/24:1916 (S), 2023/24:2481 (C) yrkande 47 i denna del och 2023/24:2493 (C) yrkande 22. Motionsyrkandena bör avslås.

Utskottet är inte heller berett att föreslå att riksdagen tar något initiativ med anledning av motion 2023/24:2617 (S) yrkande 125. Motionsyrkandet bör avslås.

Vidare noterar utskottet att betänkandet Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet (SOU 2022:11) bereds inom Regeringskansliet. Riksdagen behöver därmed inte ta några initiativ med anledning av motionerna 2023/24:76 (V) yrkande 17, 2023/24:2481 (C) yrkande 49 och 2023/24:2617 (S) yrkande 123. Motionsyrkandena bör avslås.

Utskottet har förståelse för det som framförs i motion 2023/24:210 (MP) om fritidsintyg men är inte berett att föreslå att riksdagen tar något initiativ med anledning av motionen. Motionen bör avslås. Utskottet noterar i detta sammanhang att det s.k. fritidskortet, som planeras att införas 2025, ska ge barn och unga i åldern 8–16 år ökad tillgång till idrott, kultur, friluftsliv och annat föreningsliv. Barn och unga med funktionsnedsättning eller andra behov av särskilt stöd ska enligt regeringen uppmärksammas så att fritidskortet kommer dem till godo i lika stor utsträckning som för andra barn och unga.

Bilstöd m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. bilstöd och stöd för att köpa specialutformade cyklar.

Jämför reservation 17 (SD) och 18 (MP).

Motionerna

Bilstöd

I kommittémotion 2023/24:2652 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att ta bort åldersgränsen för bilstöd. I yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör se över möjligheten att utöka regelverket för bilstöd till att även omfatta personer som inte själva kör sin bil.

Stöd för att köpa specialutformad cykel

I motion 2023/24:691 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att utreda hur ett system för cykelstöd (ett stöd för att köpa specialutformad cykel) på bästa sätt kan utformas. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att möjligheten att prova, låna och hyra specialcyklar ska finnas för de som behöver det.

Gällande rätt

Socialförsäkringsbalken

Bestämmelser om bilstöd finns i 52 kap. SFB samt i förordningen (2010:1745) om bilstöd till personer med funktionshinder. Enligt 52 kap. 2 § kan bilstöd lämnas till en försäkrad som på grund av ett varaktigt funktionshinder har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att anlita allmänna kommunikationer. Av 52 kap. 3 § följer att bilstöd kan lämnas även till en försäkrad förälder till ett försäkrat barn som har ett sådant funktionshinder som avses i 2 §. Enligt 8 § lämnas bilstöd för

1. anskaffning av personbil klass I med en utvändig höjd som inte överstiger 2 050 millimeter, motorcykel eller moped
2. ändring av ett fordon som avses i 1 och kostnader i samband därmed samt justering och reparation av ändringen
3. anskaffning av en särskild anordning på ett fordon som avses i 1 och kostnader i samband därmed samt justering och reparation av anordningen
4. kostnader för körträning som behövs före och efter sådana åtgärder som anges i 2 och 3, och kostnader i samband därmed
5. körkortsutbildning i samband med anskaffning av motorfordon.

Enligt 52 kap. 9 § lämnas bilstöd enligt 8 § första stycket 1–3 för ett annat motorfordon än som avses i 8 § första stycket 1 om det på grund av funktionshindrets art eller andra omständigheter finns särskilda skäl för det.

Av 52 kap. 10 § följer att bilstöd enligt 8 § första stycket 1–3 lämnas till

1. en försäkrad som är under 66 år och är beroende av ett sådant fordon som avses i 8 eller 9 § för att genom arbete få sin försörjning eller ett väsentligt tillskott till sin försörjning, eller för att genomgå arbetslivsinriktad utbildning eller genomgå rehabilitering under vilken han eller hon får rehabiliteringsersättning enligt 31 kap. eller aktivitetsstöd enligt föreskrifter som meddelas av regeringen
2. en försäkrad som är under 66 år och, efter att ha beviljats bidrag enligt 1, har beviljats sjukersättning eller aktivitetsersättning
3. en försäkrad som fyllt 18 år men inte 50 år
4. en försäkrad som har barn som inte fyllt 18 år.

Bilstöd lämnas i fall som avses i 3 § till en försäkrad som har barn som har ett sådant funktionshinder som avses i 2 §.

Av 52 kap. 13 § följer att bilstöd enligt 10 § första stycket 1 och 2 kan lämnas även till en försäkrad som inte själv ska köra fordonet, under förutsättning att någon annan kan anlitas som förare vid resorna. Bilstöd enligt 10 § första stycket 3 och 4 samt andra stycket lämnas under förutsättning att den försäkrade själv ska köra fordonet.

Enligt lagen (2022:879) om ändring i socialförsäkringsbalken som träder i kraft den 1 december 2025 gäller för de två första bidragsgrupperna att personen inte har uppnått riktåldern för pension.

Pågående arbete

Ett enklare och mer ändamålsenligt bilstöd

I juli 2022 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att se över regelverket för bilstödet och ansvarsfördelningen mellan berörda myndigheter när det gäller handläggningen av bilstödet (S 2022:15, dir. 2022:123). I uppdraget ingick även att föreslå ett mer ändamålsenligt regelverk och en mer ändamålsenlig ansvarsfördelning. Genom ett tilläggsdirektiv förlängdes uppdraget till den 29 november 2023 (dir. 2023:53).

I november 2023 överlämnade utredningen betänkandet *Ett enklare bilstöd* (SOU 2023:81) till regeringen. I betänkandet föreslår utredningen åtgärder som både underlättar och förenklar administration och bidragsgivning inom bilstöd. Utredningen föreslår bl.a. att

- administrationen av bilstödet ska överföras till Trafikverket för effektivare och kortare handläggningstider
- bilstöd till inköp och anpassning ska lämnas med färre bidrag
- bidragen även fortsättningsvis ska anges i socialförsäkringsbalken men att riksdagen ska bemyndiga regeringen att föreskriva hur bidragen beräknas

- bilstöd ska bestämmas med utgångspunkt i vad som bedöms vara den lägsta utgiften för inköp och anpassning av en bil så att den kan brukas, med hänsyn till personens funktionsnedsättning.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Svar på skriftlig fråga

Den 22 maj 2023 besvarade statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M) en skriftlig fråga om särskilt stöd för att köpa specialutformad cykel (fr. 2023/24:906). Statsrådet anförde följande:

Mats Berglund har frågat mig hur jag ställer mig till att utreda ett särskilt stöd till personer med funktionsnedsättning för att köpa eller hyra specialutformade cyklar i likhet med det motsvarande stöd som i dag finns för specialutformade bilar.

Regeringen ser behov av att främja och utveckla möjligheterna till fysisk aktivitet och rörelse bland personer i alla åldrar, och särskilt bland de personer som i dag rör sig allra minst, t.ex. äldre och personer med funktionsnedsättning. Människors fysiska aktivitet i vardagen är en av nycklarna till ökad hälsa. Regeringen har under 2024 vidtagit flera insatser, bl.a. förstärkt pågående satsning på fysisk aktivitet på receptet (FaR) och gett Statens beredning för medicinsk och social utvärdering ett uppdrag att göra en översyn av områdets metoder för att främja hälsa med särskilt fokus på fysisk aktivitet och identifiera behovet av nya eller uppdaterade kunskapsunderlag (S2023/03257).

Bilstödet är en del av regeringens funktionshinderspolitik och en betydelsefull förmån för att främja delaktigheten i samhället för personer med funktionsnedsättning. Bilstödet har bl.a. till syfte att underlätta för dem som behöver ett motorfordon för att kunna ta sig till och från arbetet. Bilstöd kan enligt 52 kap. 2 § socialförsäkringsbalken lämnas till en försäkrad som på grund av ett varaktigt funktionshinder har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att anlita allmänna kommunikationer. Bilstöd kan även lämnas till en försäkrad förälder till ett försäkrat barn som har ett sådant funktionshinder som avses i nämnda bestämmelse. Bilstöd kan också lämnas för anskaffning av motorcykel och moped men inte för cykel.

I juni 2022 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att se över regelverket för bilstödet och ansvarsfördelningen mellan berörda myndigheter avseende handläggningen av bilstödet. I uppdraget ingick även att föreslå ett mer ändamålsenligt regelverk och en mer ändamålsenlig ansvarsfördelning. Uppdraget redovisades i november 2023 (SOU 2023:81). Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet. Betänkandet innehåller inte något förslag om att inkludera anpassad cykel i bilstödet.

Det finns dock andra möjligheter att få tillgång till en anpassad cykel. I Socialstyrelsens slutrapport Uppdrag statistik på hjälpmedelsområdet, från december 2021, redovisar myndigheten en enkätstudie över förskrivningen av bl.a. anpassade cyklar. Femton regioner uppgav att de erbjöd sådana cyklar, de flesta av regionerna förskrev dem till barn och unga upp till 18 eller 20 år. Tretton av de regionerna tog inte ut någon avgift för anpassad cykel, och fyra av regionerna tog ut en avgift mellan 350 kronor och 500 kronor. Bland de 226 kommuner som svarade på enkäten angav 27 procent att de förskrev anpassade cyklar.

Det finns för närvarande inte något sådant initiativ som Mats Berglund efterfrågar.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om bilstöd

Motionsyrkanden om bilstöd behandlades senast i betänkande 2022/23:SoU21 Stöd till personer med funktionsnedsättning. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2022/23:119).

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att betänkandet Ett enklare bilstöd (SOU 2023:81) bereds inom Regeringskansliet. Utskottet anser inte att riksdagen behöver ta några initiativ med anledning av motion 2023/24:2652 (SD) yrkandena 6 och 7. Motionsyrkandena bör avslås.

Utskottet anser inte heller att det är nödvändigt för riksdagen att ta några initiativ med anledning av motion 2023/24:691 (MP) yrkandena 1 och 2 om bl.a. stöd för att köpa specialutformade cyklar. Motionsyrkandena bör avslås. Utskottet noterar i detta sammanhang att regionerna och kommunerna ansvarar för förskrivning av anpassade cyklar för personer med funktionsnedsättning.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Utskottets ställningstagande

De motionsyrkanden som finns upptagna i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, se betänkande 2022/23:SoU21. Utskottet avstyrker därför dessa motionsyrkanden. Tidigare ståndpunkter framgår av det nämnda betänkandet.

Reservationer

1. Det systematiska arbetet med funktionshinderspolitiken, punkt 1 (S)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S) och Dzenan Cisija (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 117.

Ställningstagande

Funktionshindersstrategin från 2021 innebär att det nu, för första gången, lagts en grund för en verkningsfull och systematisk uppföljningsstruktur när det gäller funktionshinderspolitikens mål. Vi anser att regeringen ska fortsätta att utveckla det systematiska arbetet med funktionshinderspolitiken.

2. Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning, punkt 2 (SD)

av Carina Ståhl Herrstedt (SD), Carita Boulwén (SD), Mona Olin (SD) och Leonid Yurkovskiy (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna 2023/24:2071 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2 och 2023/24:2649 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2 och avslår motion 2023/24:922 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1–5.

Ställningstagande

I ett demokratiperspektiv är det viktigt att personer med funktionsnedsättning får tillgång till viktig samhällsinformation på lika villkor som andra. Det är

självklart inte möjligt att göra allt material tillgängligt för samtliga medborgare, men det är viktigt att en översyn görs i takt med medielandskapets förändring. Enligt vår mening bör det tas fram en förteckning över samhällsviktig information som bör vara tillgänglig för så stor del av befolkningen som möjligt utifrån ett tillgänglighetsperspektiv. Regeringen bör se över denna fråga.

3. Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning, punkt 2 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:922 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2023/24:922 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 3–5,

2023/24:2071 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2 och

2023/24:2649 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

För att kunna arbeta långsiktigt, systematiskt och effektivt mot funkofofi behövs en nationell plan. Det skulle bidra till att Sverige tar frågan på allvar. Vidare bör MFD få i uppdrag att arbeta med frågan om funkofofi. På så sätt skulle arbetet mot funkofofi kunna bli mer långsiktigt, strategiskt och effektivt. Regeringen bör se över dessa frågor.

4. Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning, punkt 2 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:922 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1–5 och avslår motionerna

2023/24:2071 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2 och
2023/24:2649 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

För att kunna arbeta långsiktigt, systematiskt och effektivt mot funkofohi behövs en nationell plan. Det skulle bidra till att Sverige tar frågan på allvar. Vidare bör MFD få i uppdrag att arbeta med frågan om funkofohi. På så sätt skulle arbetet mot funkofohi kunna bli mer långsiktigt, strategiskt och effektivt. Regeringen bör se över dessa frågor.

Jag vill också framhålla att det finns flera särlösningar och särskilda verksamheter för personer med funktionsnedsättning. Även om detta kan grunda sig i goda intentioner riskerar det att skapa ett vi-och-de-samhälle där personer med funktionsnedsättning sorteras bort från personer utan funktionsnedsättning. För att veta vilka särlösningar det finns fullgoda alternativ till bör regeringen ta initiativ till en översyn av samtliga särlösningar och särskilda verksamheter.

Regeringen bör vidare ge i uppdrag åt berörda myndigheter att ta fram information till föräldrar till barn med funktionsnedsättningar om vad barnets funktionsnedsättning innebär och vilka möjligheter som finns ur en samhällelig kontext.

Slutligen anser vi att det bör införas en egen internationell dag för uppmärksammandet av funkofohi. Sveriges regering bör ta initiativet till att en sådan dag införs.

5. Huvudmannaskapsutredningen, punkt 3 (S, C, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S), Ulrika Westerlund (MP), Dzenan Cisija (S) och Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:1882 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 4 och
2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 119.

Ställningstagande

Enligt vår mening skulle ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans skapa förutsättningar för ökad likvärdighet och rättssäkerhet över landet samt stärka arbetet mot felaktiga utbetalningar och välfärds kriminalitet. Vidare har staten bättre förutsättningar att klara av situationer där behovet av eller

kostnaderna för personlig assistans ökar mycket eller oväntat. Vi anser att regeringen nu bör genomföra Huvudmannaskapsutredningens förslag.

6. Rätten till personlig assistans, punkt 4 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 48 och avslår motionerna

2023/24:1032 av Åsa Karlsson och Helén Pettersson (båda S),

2023/24:1882 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 7.2 och

2023/24:2452 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 16.

Ställningstagande

Enligt 106 kap. 24 § SFB lämnas assistansersättning inte för tid när den enskilde vistas i eller deltar i skola eller daglig verksamhet, om det inte finns s.k. särskilda skäl. Enligt min mening måste den som har rätt till personlig assistans också få förutsättningar att delta på lika villkor i skola och daglig verksamhet. Det skulle innebära större och mer jämlika möjligheter att ta till sig kunskaperna i skolan och fler valmöjligheter efter skolan. Regeringen bör därför se över kravet om ”särskilda skäl”.

7. Rätten till personlig assistans, punkt 4 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:1882 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 7.2 och

2023/24:2452 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 16 och

avslår motionerna

2023/24:1032 av Åsa Karlsson och Helén Pettersson (båda S) och

2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 48.

Ställningstagande

Enligt min mening bör regeringen skyndsamt vidta åtgärder mot de nyligen uppkomna försämringarna i tillgången till personlig assistans.

Vidare anser jag att flyktingar och skyddsbehövande inte ska diskrimineras när det gäller möjligheten till personlig assistans. Regeringen bör se över denna fråga.

8. Omprövning av personlig assistans, punkt 5 (SD)

av Carina Ståhl Herrstedt (SD), Carita Boulwén (SD), Mona Olin (SD) och Leonid Yurkovskiy (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2023/24:2651 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Den lagändring som trädde i kraft den 1 april 2018 innebar att Försäkringskassan slutade tvåårsompröva rätten till assistansersättning. Försäkringskassan ska i stället ompröva om det skett ”väsentligt ändrade förhållanden”. Vi anser att det alltid ska vara behoven som styr. Ett ändrat förhållande innebär inte alltid ett förändrat behov. Tillämpningen av begreppet bör därför ses över, men viktigast är att begreppet ändras till ”väsentligt ändrade behov”. Vidare anser vi att regeringen skyndsamt bör vidta åtgärder för att möjliggöra ett generellt omprövningsstopp som inkluderar även de med kommunalt beslutad assistans.

9. Insatsen ledsagning, punkt 6 (M, KD, L)

av Johan Hultberg (M), Jesper Skalberg Karlsson (M), Malin Höglund (M), Dan Hovskär (KD) och Gulan Avci (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna 2023/24:919 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 3 och 4 samt 2023/24:2652 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

Socialstyrelsen fick i juli 2022 i uppdrag av regeringen att kartlägga och analysera förändringar av insatsen ledsagning (S2022/04549). I juni 2023 redovisades uppdraget i rapporten Förändringar av ledsagning över tid – Rapport till regeringen som svar på uppdrag. Vi konstaterar att Socialstyrelsen i rapporten föreslår att förutsättningarna för att reglera insatsen ledsagning i en särskild lag bör utredas. Rapporten bereds inom Regeringskansliet. Kartläggningen visar att det finns ett behov av att öka kunskapen i kommunerna om ledsagning. Socialstyrelsen har därför aviserat att myndigheten avser att ta fram ett stödmaterial till kommunerna. Socialstyrelsen bedömer att ett stödmaterial skulle bidra till ökad likvärdighet mellan kommunerna. I avvaktan på pågående arbete anser vi inte att riksdagen behöver rikta ett tillkännagivande till regeringen.

10. Uppräkning av assistansersättning, punkt 7 (M, KD, L)

av Johan Hultberg (M), Jesper Skalberg Karlsson (M), Malin Höglund (M), Dan Hovskär (KD) och Gulan Avci (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1882 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 6,

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 120,

2023/24:2650 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 1 och

2023/24:2651 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Nivån på schablonersättningen har betydelse för att säkerställa goda arbetsvillkor för den personliga assistenten. Regeringen fastställer årligen timschablonen, vilken används som grund för beräkning av ersättning för personlig assistans. Vi noterar i detta sammanhang att Huvudmannaskapsutredningen har föreslagit förändringar i schablonersättningen vid en eventuell övergång till ett statligt huvudmannaskap, då arbetsgivarna skulle få ansvar för sjuklönekostnaderna för sina personliga assistenter (SOU 2023:9). Betänkandet bereds inom Regeringskansliet. Vi anser inte att riksdagen behöver rikta ett tillkännagivande till regeringen.

11. Daglig verksamhet, punkt 8 (V)

av Karin Rågsjö (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:76 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15.

Ställningstagande

Enligt min mening bör regeringen ge Socialstyrelsen i uppdrag att identifiera andelen personer med insatsen daglig verksamhet som kan vara aktuella för en anställning med lönebidrag, kartlägga vilka hinder som finns för kommunerna att årligen pröva möjligheten till arbete eller praktikplats samt ta fram stödmaterial som vägledning för kommunerna vid inhämtandet av nödvändigt statistiskt underlag.

12. Tillsyn m.m., punkt 9 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:1882 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 8 och
avslår motion
2023/24:2572 av Mirja Räihä m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

I dag är tillsynsbehovet för LSS-verksamheter långt större än vad Ivo klarar av att möta. Enligt min mening skulle en s.k. LSS-inspektion bl.a. kunna utreda anmälningar från privatpersoner, förhindra felaktigt användande av tvångs- och begränsningsåtgärder i LSS-verksamheter, stötta enskilda som inte får sina rättigheter enligt LSS tillgodosedda och ge ökad rättssäkerhet för enskilda. Regeringen bör se över denna fråga.

13. Habilitering och hjälpmedel, punkt 12 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 47 i denna del och

2023/24:2493 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 22 och

avslår motionerna

2023/24:670 av Alexandra Völker (S),

2023/24:1820 av Anne-Li Sjölund (C) och

2023/24:1916 av Magnus Manhammar (S).

Ställningstagande

Enligt min mening bör regeringen utreda hur fler aktörer kan delta i habiliteringsinsatser. Det finns ofta brister i habiliteringen på grund av att tillgängligheten är dålig och kvaliteten undermålig. Genom att öppna för fler aktörer, både ideella och kommersiella, kan möjligheterna till delaktighet för den enskilde öka. Jag anser även att regeringen bör ta initiativ för att säkerställa god och jämlik tillgång till hjälpmedel för personer med könsdysfori i hela landet.

14. En ny hjälpmedelsutredning, punkt 13 (S)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S) och Dzenan Cisija (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 125.

Ställningstagande

Hjälpmiddelsutredningen lämnade 2017 förslag för en ökad nationell likvärdighet på hjälpmedelsområdet. Förslagen har dock av olika skäl inte lett till lagstiftning. Samtidigt har den bristande nationella likvärdigheten blivit allt tydligare. Det är nu nödvändigt att göra ett omtag för att öka den nationella

likvärdigheten på hjälpmedelsområdet. Vi anser därför att en ny hjälpmedelsutredning bör tillsättas i syfte att ta fram förslag för en ökad nationell likvärdighet i tillgången till hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning. En sådan utredning bör bl.a. se över möjligheten att införa ett högkostnadsskydd.

15. Tolktjänstutredningen, punkt 14 (S, V, C, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Yasmine Bladelius (S), Anna Vikström (S), Gustaf Lantz (S), Karin Rågsjö (V), Ulrika Westerlund (MP), Dzenan Cisija (S) och Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:76 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17,
2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 49 och
2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 123.

Ställningstagande

I mars 2022 överlämnade 2020 års tolktjänstutredning sitt slutbetänkande. Den nya regeringen har i budgetpropositionen för 2024 aviserat att man utifrån denna utredning avser att vidta åtgärder för att förbättra tolktjänsten. Vi välkomnar detta besked och anser att regeringen skyndsamt bör genomföra utredningens förslag med hänsyn till funktionsrättsrörelsens synpunkter.

16. Fritidsintyg, punkt 15 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:210 av Ulrika Westerlund och Annika Hirvonen (båda MP).

Ställningstagande

Enligt min mening är bör regeringen ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram riktlinjer för ett nationellt fritidsintyg för barn och unga med

funktionsnedsättning. Ett enhetligt intyg om behov av stöd till fritidsaktiviteter skulle bespara såväl familjer som vårdpersonal och andra, som i dag behöver skriva olika intyg, tid och resurser. Det skulle också underlätta för personal på exempelvis olika besöksmål och i föreningar genom att det blir tydligare hur dessa ska agera och vilka regler som gäller.

17. Bilstöd, punkt 16 (SD)

av Carina Ståhl Herrstedt (SD), Carita Boulwén (SD), Mona Olin (SD) och Leonid Yurkovskiy (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2652 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 6 och 7.

Ställningstagande

Enligt vår mening är det rimligt att även personer över 66 år ska kunna beviljas bilstöd, och att stöd bör kunna beviljas för den som har bil men inte kan eller får köra själv. Vi anser därför att regelverket för bilstöd behöver utökas till att även omfatta personer som inte själva kör sin bil och att åldersgränsen för bilstöd behöver tas bort.

18. Stöd för att köpa specialutformad cykel, punkt 17 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:691 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Enligt min mening bör regeringen låta utreda hur ett system med statligt cykelstöd, dvs. ett stöd för att köpa en specialutformad cykel, kan utformas på bästa sätt. Det bör även finnas en möjlighet att prova, låna och hyra specialcyklar för de som behöver det. Regeringen bör se över denna fråga.

Särskilt yttrande

Uppräkning av assistansersättning, punkt 7 (MP)

Ulrika Westerlund (MP) anför:

Jag står bakom utskottets ställningstagande när det gäller uppräkning av assistansersättningen men förbehåller mig rätten att återkomma i fråga om schablonersättningens storlek. Som framgår av kommittémotion 2023/24:1882 (MP) yrkande 6 anser Miljöpartiet att assistansersättningen bör höjas med 5 procent.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:76 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att identifiera andelen personer med insatsen daglig verksamhet som kan vara aktuella för en anställning med lönebidrag, kartlägga vilka hinder som finns för kommunerna att årligen pröva möjligheten till arbete eller praktikplats samt ta fram stödmaterial som vägledning för kommunerna vid inhämtning av nödvändigt statistiskt underlag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör genomföra förslagen i betänkandet Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet (SOU 2022:11) med hänsyn till funktionsrättsrörelsens synpunkter och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:210 av Ulrika Westerlund och Annika Hirvonen (båda MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram riktlinjer för ett nationellt fritidsintyg för barn och unga med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:314 av Malin Danielsson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nationellt kunskapscentrum för personer med intellektuell funktionsnedsättning och autism och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:385 av Magnus Persson m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för införande av en nationell resurs riktad till synskadade och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och ge förslag till en ny finansieringsmodell för tolktjänster i arbetslivet för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:670 av Alexandra Völker (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att se över finansieringen av ortopedtekniska hjälpmedel i syfte att säkerställa enhetliga avgifter i alla Sveriges regioner, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:691 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ett system för cykelstöd (ett stöd för att köpa specialutformad cykel) på bästa sätt kan utformas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten att prova, låna och hyra specialcyklar ska finnas för de som behöver det, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:859 av Daniel Persson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ett slopande av den övre åldersgränsen så att man kan söka assistans livet ut och även ansöka om utökade assistanstimmar om behovet uppstår, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:873 av Linnéa Wickman (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den nationella styrningen på hjälpmedelsområdet för att nå en mer jämlik hjälpmedelsförsörjning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:919 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rätten till avgiftsfri ledsagning för personer med synnedläggelse bör säkerställas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förutsättningarna för att reglera insatsen ledsagning i en särskild lag bör utredas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:922 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en nationell plan mot funkofofi och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Myndigheten för delaktighet bör ges i uppdrag att arbeta med frågan om funkofofi och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en statlig översyn av särlösningar och särskilda verksamheter för personer med funktionsnedläggelse och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att föräldrar till barn med funktionsnedsättning i ett tidigt skede får rättvisande och mångfasetterad information från flera instanser i samhället och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör driva på för införandet av en internationell dag mot funkofobi och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:923 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde inleda en dialog med regionerna om jämlika villkor för hjälpmedel samt habilitering och rehabilitering och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1032 av Åsa Karlsson och Helén Pettersson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas om det är möjligt att även barn med betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning efter en hjärnskada som har orsakats av yttre våld eller kroppslig sjukdom ska innefattas i personkrets 2, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:1254 av Martina Johansson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att uppdra åt Socialstyrelsen att undersöka hur hjälpmedel kommer personer med funktionsnedsättning till del, både när det gäller enklare hjälpmedel och de som räknas som bostadsanpassning, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur lagen tydligare kan styra mot att hjälpmedel i samband med bostadsanpassning fortfarande ägs av kommunen för att ett större återtag ska kunna ske och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1311 av Hanna Westerén (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att uppdatera rekommendationerna gällande habiliteringsersättning för att uppnå likvärdighet i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1659 av Alexandra Völker (S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till ett mer jämlikt ekonomiskt stöd till funktionshindervisorganisationer som inte passar in i den rådande strukturen för bidragssystemen till föreningsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1820 av Anne-Li Sjölund (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att man bör utreda hur personer med funktionsnedsättning ska kunna få möjlighet att själva välja hjälpmedel och att detta inte ska vara beroende av kön, ålder eller var man bor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1830 av Tomas Eneroth och Monica Haider (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att tillsätta en utredning om habiliteringsersättningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1860 av Isak From och Åsa Karlsson (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att förändra habiliteringsersättningen från en frivillig till en lagstadgad ersättning till deltagare inom daglig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid en sådan översyn utgå från att habiliteringsersättningens storlek ska vara likvärdig i kommunerna och indexuppräknas årligen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1882 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur lagstiftningen som reglerar personlig assistans kan moderniseras för att ligga i linje med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om att göra funktionsrättskonventionen till svensk lag och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder så att de grundläggande behoven bedöms i sin helhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gå vidare med förslagen från huvudmannaskapsutredningen om att flytta över ansvaret för all personlig assistans till staten och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda 65-årsgränsen för personlig assistans och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja assistansersättningen med 5 procent och se över uppräkningsmodellen och tillkännager detta för regeringen.

- 7.2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra till regeringen att skyndsamt vidta åtgärder mot de nyligen uppkomna försämringarna i tillgången till personlig assistans, bland annat vad gäller barns tillgång till personlig assistans och vad gäller vilka som bedöms komma i fråga för personlig assistans, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser vilka som bedöms komma i fråga för personlig assistans.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en LSS-inspektion och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1916 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ett jämlikt högkostnadsskydd för hjälpmedel till alla personer med funktionsvariation och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1917 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera förutsättningarna för en nationell standard och hjälpmedelscentral för ett jämlikt utbud och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1921 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra funktionsrättskonventionen till lag i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2015 av Ida Karkiainen (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra rätten till ledsagarinsatser och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2018 av Sanna Backeskog (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjliga åtgärder för att stärka anhörigstödet för föräldrar till barn med funktionsnedsättning genom rätt till personligt ombud/koordinator och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2071 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i lag förtydliga att personer med svår synnedsättning, blinda och dövblinda ska ingå i personkrets 3 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ta fram en förteckning över vilken

samhällsviktig information som ska vara tillgänglig för så stor del av befolkningen som möjligt och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte flytta ledarhundsverksamheten och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2204 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att sätta upp riktlinjer för systematiska kontroller av assistansersättningar i syfte att förhindra fusk och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2248 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheterna till en språkutbildning för arbete inom LSS och färdtjänst och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2283 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till ett statligt övertagande av det totala ekonomiska ansvaret för LSS och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2307 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en mer flexibel vardag för synskadade genom att ha tillgång till ledarhund och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2365 av Jim Svensk Larm m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt kompetenscentrum för frågor om intellektuell funktionsnedsättning (IF) och autism och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2452 av Annika Hirvonen m.fl. (MP):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flyktingar och andra som flyttar till Sverige ska ha samma rätt till personlig assistans som andra och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2467 av Martina Johansson m.fl. (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en samhällslön för dem som aldrig någonsin kommer att vara aktuella för ett lönearbete, på grund av svåra fysiska och psykiska funktionsnedsättningar, bör utredas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör se över om ersättningen vid daglig verksamhet bör nationaliseras och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till studier som ett alternativ till daglig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2481 av Martina Johansson m.fl. (C):

44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att äldre med funktionsnedsättning får jämlikt stöd och jämlik vård och omsorg i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt införa ett statligt helhetsansvar för personlig assistans och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta de initiativ som behövs för att samtliga hjälpmoment för alla grundläggande behov ska ge rätt till personlig assistans och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur hjälpmedelsförskrivningen kan regleras, tillgången till fritidshjälpmedel kan bli jämlik över landet samt hur fler aktörer kan delta i habiliteringsinsatser och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av kravet om ”särskilda skäl” för personlig assistans när den assistansberättigade vistas i skola eller daglig verksamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör ta initiativ till att genomföra förslagen från den s.k. tolktjänstutredningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2490 av Malin Björk m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning kan införlivas i svensk lag och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2493 av Christofer Bergenblock m.fl. (C):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa god och jämlik tillgång till hjälpmedel för personer med könsdysfori och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att äldre med funktionsnedsättning får jämlikt stöd och

jämlik vård och omsorg i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2572 av Mirja Räihä m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta ett nationellt kompetenscentrum om intellektuell funktionsnedsättning och autism inom LSS i enlighet med det förslag som lagts fram av Socialstyrelsen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till ett nytt stöd för riktade resurser till kommunerna för LSS-boenden och utvecklingsarbete inom området samt förbättrad kontroll av den flora av stöd som förekommer och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

116. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fullt ut genomföra funktionshindersstrategin och tillkännager detta för regeringen.
117. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla det systematiska arbetet kring funktionshinderspolitiken och tillkännager detta för regeringen.
119. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra huvudmannaskapsutredningens förslag och tillkännager detta för regeringen.
120. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av modellen för uppräkningsav assistansersättningen och tillkännager detta för regeringen.
122. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om habiliteringsersättning och tillkännager detta för regeringen.
123. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta förslagen från 2020 års tolktjänstutredning vidare och tillkännager detta för regeringen.
124. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera bilstödet för att göra det mer lättöverskådligt och enklare och tillkännager detta för regeringen.
125. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en ny hjälpmedelsutredning bör tillsättas i syfte att öka den nationella likvärdigheten vad gäller tillgången till hjälpmedel och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2649 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att det förtydligas i lag att personer med svår

synneddsättning, blinda och dövblinda ska ingå i personkrets 3 och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ta fram en förteckning över vilken samhällsviktig information som ska vara tillgänglig för så stor del av befolkningen som möjligt och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2650 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten till en långsiktigt hållbar finansieringsmodell för assistansersättningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att initiera arbetet med att utarbeta lagförslag som gör att samtliga hjälpmoment för alla grundläggande behov ger rätt till personlig assistans, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2651 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över de samhällsekonomiska effekterna av LSS-insatserna samt konsekvenserna för andra stödsystem och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att årligen redovisa hur det föreslagna schablonbeloppet för assistansersättning framräknats och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten och förutsättningarna för att ta bort åldersgränsen för rätt till assistans för funktionsnedsättning som inte uppenbart beror på normalt åldrande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att implementera ett nytt system för tvåårsomprovning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna att ändra begreppet ”väsentligt ändrade förhållanden” till ”väsentligt ändrade behov” och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga ett generellt omprovningsstopp som inkluderar även de som har kommunalt beslutad assistans, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2652 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bilstöd för specialanpassade bilbarnstolar och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ta bort åldersgränsen för bilstöd och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att utöka regelverket för bilstöd till att även omfatta personer som inte själva kör sin bil, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för avgiftsfri ledsagning för personer med synnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att reglera insatsen ledsagning i en särskild lag och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

157. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om hur Sverige fullt ut ska leva upp till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
18. Motioner som bereds förenklat		
2023/24:385	Magnus Persson m.fl. (SD)	5 och 9
2023/24:859	Daniel Persson (SD)	
2023/24:873	Linnéa Wickman (S)	
2023/24:923	Ulrika Westerlund m.fl. (MP)	3
2023/24:1254	Martina Johansson (C)	1 och 2
2023/24:1311	Hanna Westerén (S)	
2023/24:1659	Alexandra Völker (S)	3
2023/24:1830	Tomas Eneroth och Monica Haider (båda S)	
2023/24:1860	Isak From och Åsa Karlsson (båda S)	1 och 2
2023/24:1882	Ulrika Westerlund m.fl. (MP)	1–3 och 5
2023/24:1917	Magnus Manhammar (S)	
2023/24:1921	Magnus Manhammar (S)	
2023/24:2015	Ida Karkiainen (S)	
2023/24:2018	Sanna Backeskog (S)	
2023/24:2071	Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD)	1 och 4
2023/24:2204	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2023/24:2283	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2023/24:2307	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2023/24:2467	Martina Johansson m.fl. (C)	2, 20 och 22
2023/24:2481	Martina Johansson m.fl. (C)	44–46 och 47 idd
2023/24:2490	Malin Björk m.fl. (C)	8
2023/24:2493	Christofer Bergenblock m.fl. (C)	29
2023/24:2617	Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S)	116, 122 och 124
2023/24:2649	Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD)	1
2023/24:2650	Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD)	3
2023/24:2651	Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD)	1, 3 och 4
2023/24:2652	Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD)	5
2023/24:2669	Märta Stenevi m.fl. (MP)	157